

Naročnina mesečno 25 Din, za inozemstvo 40 Din — nedeljska izdaja celoletno 96 Din, za inozemstvo 120 Din

Uredništvo je v Kopitarjevi ul. 6/III

Telefoni uredništva: dnevna služba 2050 — nočna 2996, 2994 in 2050

Izhaja vsak dan zjutraj, razen ponedeljka in dneva po prazniku

Ček. račun: Ljubljana št. 10.650 in 10.349 za inzerate; Sarajevo št. 7563; Zagreb št. 39.011; Praga-Dunaj 24.797

Uprava: Kopitarjeva 6, telefon 2992

Komunistično gospodarstvo in Evropa

Izven dvoma je mnogo več ljudi prepričanih o pravilnosti komunistične gospodarske organizacije, kakršna je izvedena v sovjetski Rusiji, kakor pa se jih formalno prišteva h komunizmu. Tudi gospodarske kroge, zlasti pa delovne mase privlačuje boljševiški način gospodarjenja, odbija pa jih svetovnonazorni in kulturni program boljševikov, zlasti njihove nprave in verske zahteve, o katerih pa trdi ruski komunizem, da so bistveno in nerazdružljivo povezane z organizacijo sovjetskega gospodarstva. Mik sovjetskega gospodarstva je v tem, da se predčuje delovnemu ljudstvu kot diametralno nasprotno s kapitalističnim gospodarstvom, proti kateremu se desetletja upravičeno dviga nejevolja delovnih množic.

V resnici pa bi se jako motil, kdor bi v ruskem gospodarskem sistemu videl izveden komunizem. Gotovo je v Rusiji izpeljano nekakšno družabno gospodarstvo. Toda sovjetski sistem je državno kapitalističen, v katerem odločujoče in so bistvenega pomena kapitalistični motivi. Motiv ali notranje gibalno sovjetskega gospodarstva je čisto kapitalistično: kako z organizirano gospodarsko silo prihraniti čim več gospodarskih sil in kvantitativno kakor kvalitativno dvigniti produkcijo. Dejansko si je danes vsaj težko predstavljati kako privatno organizirano gospodarstvo, ki bi moglo biti tako enostransko kapitalistično, kakor je ruski komunizem. V tem oziru so sovjeti daleko nadkrilili celo Ameriške Združene države. Državni gospodarstveni kapitalizem je v potenciranju zasebnega gospodarskega kapitalizma. Značilno je, da sovjetsko gospodarstvo ne najde med kapitalističnimi državami nikjer toliko priznane pohvale in občudovanja kakor baš v Ameriki in sicer pri največjih organizatorjih ameriškega velekapitala in financ. Obratno pa proučava Rusija še vse bolj intenzivno kakor Evropa ameriške gospodarske metode in si prizadeva, da izvede, kar se Ameriki morda še ni posrečilo. Londonski »Economist« je v septembrski številki objavil podatke, ki so preobčudni dokaz, da v sovjetskem gospodarstvu docela prevladuje kapitalistični moment. V preteklem letu je nad petdeset odstotkov vsega nacionalnega dela v Rusiji šlo za dvig proizvodnje, torej za notranjo zgradbo gospodarstva. Delo in stroški, ki so jih sovjeti izdali za gradnjo stanovanj, v tej vsoti niso niti všteti. Nasprotno pa se je za uporabo dobrin, bodisi iz poljedelstva, rudnikov ali industrije, za transport in porazdelitev porabila komaj tretjina vse razpoložljive delovne sile. Niti kapitalistična Evropa ni nikdar ustvarila tako prevladajočega razmerja v prilog produktivne proizvodnje napram produktivnemu konsumu, kakor so to storili boljševiki. Tolikšno zapostavljanje konsumne produkcije — a ne v prilog ostale produkcije, ki bi bila preračunjena na tvorjenje kapitala — smo doživeli edino med svetovno vojno.

Tudi delovne metode, ki jih uporablja sovjetski gospodarski sistem, popolnoma odgovarjajo kapitalističnemu nazoru. Povsod se opazuje mrzlična teženja, dvigniti kolikor mogoče hitro in visoko produkcijo, ne da bi se kdo posebno veliko brljal za dobrobit posameznika ali tudi obče javnosti. Kar je tipično za gospodarski kapitalizem, opazujemo korenak za korenak tudi v Rusiji; dvigovanje produktivne produkcije na stroške delovnega producenta na ta način, da se plačujejo nizke plače pri zmernih cenah, ali pa srednje plače pri zelo visokih cenah blaga, kakor je to slučaj trenutno v Rusiji. V vsakem slučaju sta oškodovana delavec in konsument. Sovjetski gospodarski kapital se dviga in raste edino iz pristranih odtegljajev delovnemu ljudstvu. Niti boljševiki ne morejo več tajiti, da se ruskiemu prebivalstvu slabo godi, slabše kot se mu je pod carji. Mogoče se godi boljše industrijskemu delavstvu, ki pa ne predstavlja niti deset odstotkov vsega naroda. Vsekakor se komunisti trudijo, da ne odbijejo delavstva. Dokazali so to z uvedbo sedemurnega delovnika. Imamo tudi že več uspešnih poskusov organizirati delavsko socialno politiko. Obratno pa so boljševiki marsikaj doslovno prevzeli iz kapitalističnega leksikona, kar pomenja popolno negacijo socialističnih in marksističnih principov. Skoraj povsod je mesto časovne plače vpeljana plača od kosa in akordno delo. Zopet je prišla na današnja tabla za manj sposobne delavce in premije za najpridnejše. Sicer pa: mar ni gospodarska petletka že sama na sebi najhujši priganjaški sistem, ki nosi najizrazitejšo tendenco iztisniti iz delavca zadnjo aravo? Le v čem se boljševiška racionalizacija loči od kapitalistične racionalizacije na zapadu, ko je radi krize vrgla na cesto 25—30% kanelskih in ročnih delavcev. Nastale so res na drugih koncih države nove industrije in zaposlile nove tisoče — a prav tako roma tudi evropski in ameriški delavec z enega konca pokrajine v drugega, kamor ga pač goni kapitalizem. Ni to kapitalistična, docela protidelavska metoda, ako je v vsakem novem obratnem načrtu izrečno poudarjeno, da mora proizvodnja in storjeno delo narasti za toliko in toliko odstotkov več kakor pa izdatki za plače?

Da se sovjetski gospodarski sistem sploh vzdržuje, se ima zahvaliti predvsem človeškemu materialu, ki ga rabi, drugič pa okoliščini, da so boljševiki žensalno znali svoje gospodarstvo preplesti — lahko rečemo — z nekakšno religiozno mistiko o posilstvu komunizma.

Sovjetski delavec je Rus, ki je neskončno bolj skromen in potrpečljiv kakor zapadni delavec. Predvsem pa nima borbenosti visoko kultivirane, izobraženega evropskega delavca in si raša še več pritrta, da mu le ni treba boriti se za zvišanje svojih prejemkov. Ze za veliko pridobitev smatra, da mu gre vsaj majeno bolje kot ostalim ljudskim plastem. — Potem pa se je boljševikom posrečilo,

Sovjeti napovedujejo nov dumping

Razburjenje v Moskvi radi odpovedi trgovinske pogodbe z Anglijo
Angleška obkroževalna politika

London, 24. oktobra. G. Vprašanje odnošajev med Anglijo in Rusijo je postalo po odpovedi trgovinske pogodbe od strani Anglije, zopet aktualno in drži v napetosti vso angleško javnost. Opozicija je nastopila z vso odločnostjo proti odpovedi in vrši med delavstvom silovito propagando proti narodni vladi, ki je prav za prav vlada konservativcev. Laburisti so dvignili zopet staro geslo: »Boj draginje«, a na drugi strani se tudi v industrijskih krogih prav nič ne veselijo odpovedi trgovinskega sporazuma, ker se bojijo povišanja cen surovin in zmanjšanja angleškega izvoza v Rusijo. Anglija je lansko leto izvozila v Rusijo blaga v vrednosti 7.100.000 funtov sterlingov. V igri so torej važni interesi Anglije.

Poslanska zbornica je zavrnila nezaupnico, ki so jo predlagali laburisti radi odpovedi trgovinske pogodbe z Rusijo, in sicer z 225 proti 54 glasovom. Minister Neville Chamberlain je v daljšem govoru motiviral sklep vlade in zaključil, da bo mogoče priti do novega sporazuma z Rusijo edino pod pogojem, da ne bo več ta prodajala pod ceno lesa in žita.

O vzrokih, ki so dovedli vlado do tega dalekosežnega sklepa je znano naslednje: Predstavniki Anglije na gospodarski konferenci v Ottawi so obljubili Kanadi, da bo an-

gleška vlada odpovedala trgovinsko pogodbo z Rusijo iz leta 1930. Anglija se je zbala vpliva Združenih držav, ki postaja v Kanadi čim večji. Poleg splošnega načrta za ustvaritev zaključnega gospodarskega bloka med Anglijo in dominijoni obstoji prav ta skrb, da se Kanada pritegne zopet v območje Anglije. Zato je bilo treba najprej izpodbiti konkurenco Amerike iz angleških dominijonov. V ta namen so morali angleški predstavniki v Ottawi pristati na želje Kanade, da se trgovinski sporazum z Rusijo odpove ter tako omogoči izvoz kanadskega žita in lesa v Anglijo. Med razpravo radi odpovedi sporazuma je g. Baldwin v dolnji zbornici v kratkih besedah podal smernice trgovinske politike narodne vlade. Dejal je, da se v času gospodarske krize morajo posamezni deli angleškega imperija združiti. Seveda bo, poteklo še mnogo časa, preden se bodo pokazali dobri učinki medimperijalnega sporazuma v Ottawi.

Poročila iz Moskve povedo, da je sovjetski tisk silovito reagiral na odpoved trgovinskega sporazuma. Posebno ostro so komentirali »Izvestije« in »Pravdec«. »Izvestije« bruha jo oplen proti kapitalizmu, da hoče obkoliti sovjetsko Rusijo. »Zadeva angleške vlade je, ali naj žrtvuje gospodarske interese zato, da bi dosegla iluzorne politične uspehe. Toda prav tako je zadeva sovjetske vlade, da izbere sred-

stva, ki naj pokažejo Angliji, da so trgovske zveze s 160 milijoni prebivalcev vredne upoštevanja. »Izvestije«, kakor drugi listi jasno kažejo pot, ki naj jo Sovjeti nastopijo v odgovor Angliji. Rusija naj bi kupovala blago v drugih državah, na drugi strani pa naj dumping še okrepi, to se pravi, naj prodaja svoje blago še po nižjih cenah in naj uvede, oziroma postri določbe o prisilnem delu. Listi zvrčajo krivdo za te nepopularne ukrepe že danes na Anglijo in kapitalistične države sploh.

Postojanke sovjetske Rusije niso v tem boju tako sijajne, kakor jih prikazuje sovjetski tisk. Položaj Anglije danes ni lahek, še slabši pa je gotovo položaj Rusije. Trgovinski posli z Rusijo zahtevajo ogromne kredite, ker Rusija težko plačuje. Tudi Nemčija se čedalje bolj obotavlja, da bi kredite podaljšala. Nič boljše se Sovjetom ne godi v Ameriki.

Kako bo končal ta boj navidezno gospodarskega značaja med Anglijo in Rusijo, ni mogoče napovedati. Danes ne more biti nikakega dvoma o tem, da je to samo epizoda iz široko zasnovane angleške ofenzive proti sovj. Rusiji. Anglija hoče na vsak način poravnati račune za sovjetsko propagando v njenih kolonijah, predvsem v Indiji in drugih državah, ki so doslej bile pod angleškim vplivom, bodisi Perziji ali Afganistan.

Herriot med slovenskimi rudarji

Predsednik francoske vlade obiskal tudi slovenske naselbine

Lens, 24. oktobra. (Brz.) Predsednik francoske vlade Herriot je včeraj otvoril novo rudarsko bolnišnico. Predsednika so pozdravile ogromne mase rudarjev, med katerimi so se nahajali tudi slovenski rudarji, ki so prišli iz okolišnih revirjev. Sprejema so se udeležili predvsem podporni društva Svete Barbare, pod vodstvom svojih odborov. Predsednik Herriot se je zanimal za položaj naših izseljencev in je obljubil, da bo njegova vlada storila vse, da bi se tudi priseljenci čutili doma v svoji novi krušni

domovini. Po sprejemu na magistratu si je predsednik ogledal vse nove rudarske naselbine, ki so bile zgrajene po vojni, častil premožgokopnim podjetjem na dovršenem delu in na lepih socialnih ustanovah, ki so nastale. Izrazil je željo, da bi gospodarska kriza tega lepega napredka in te vzorne harmonije med različnimi narodi, ki tukaj služijo kruh, ne motila. Slovenski rudarji so bili zelo ginsteni radi predsednikovega obiska.

V Španiji požigajo cerkve

Svobodomiseln in boljševiške tolpe na skupnem uničevalnem pohodu

Sevilja, 24. oktobra. Neznanci so zažgali cerkev v San Sebastianu, v kateri so bile umetnine neprecenljive vrednosti. Čeprav so gasilci s podporo vsega prebivalstva skušali ogenj pogasiti, se jim ni posrečilo in cerkev je postala žrtev plamenov.

Prebivalstvo je nato odšlo pred županstvo in bučno zahtevalo, da se krivci kaznujejo.

Tudi iz Ecije poročajo, da je neka tolpa zažgala tamkajšnje cerkev in samostan bosih sestra. Gasilec pa se je posrečilo ogenj udušiti.

Mislijo, da gre za dobro organizirane požigke skupine ljudi svobodomislecev-boljševikov,

V Belgiji želi komandirati loža

Liberalci in socialisti v objemu

Bruselj, 24. oktobra. Senatorju Brocquevilleu se je po kratkih posvetovanjih posrečilo sestaviti volivno vlado, katere sestava je že znana. Poleg katoličanov t. j. predsednika Brocquevillea, Theunisa, Poullleta, Segerja, Tschofena, Sapa in van Overbergha sodelujejo v njej liberalci Hymans, Devèze, Janson, Forthome in Bovesse. Vlada ima voliven značaj. Poslanska zbornica bo razpuščena še ta teden, nakar bodo takoj razpisane volitve. Razpis volitev so zahtevali socialisti in liberalci. Uspeh, ki so dosegli socialisti pri občinskih volitvah, jim daje upanje tudi za državnoborske volitve. V zadnjem času se opaža po liberalnem tisku težnja za sodelovanje s socialisti, da bi se ustvarila nekaka antiklerikalna fronta. To se je že zgodilo v Antverpnu, kjer liberalci in socialisti sodelujejo proti katoličanom. Ta nenavaden preokret pripisujejo sklepu na zborovanja prostozidarske lože, ki se je vršilo v Bruslju meseca septembra. Krilo v liberalni stranki, ki se zavzema za sodelova-

ni se z avtomobili vozijo po deželi in skušajo požigati verske ustanove.

Še ena avtonomna država v Spaniji

Valencia, 24. oktobra. AA. Zastopniki vseh španskih strank izvemči avtonomiste in konservativne republikance, so proučili načrt valencijske ustave in sklenili organizirati kampanjo za to ustavo. Dalje so sklenili sklicati skupščino zastopnikov treh valencijskih provinc, ki naj stilizira ustavo po vzoru katalonske.

nje s socialisti, še ni tako močno, da bi moglo svoje želje tudi uveljaviti, zato je bilo mogoče se sestaviti koalicio vlado med katoličani in liberalci. Nikakega dvoma ne more biti več o tem, da to krilo vedno bolj pridobiva na vplivu. Zato ni izključno, da bo po volitvah prišla na vlado koalicio med socialisti in liberalci.

Ugled novega ministrskega predsednika Brocquevillea je tako velik, da bo ta lažje premagal težkoče, ki jih je prizadela gospodarska kriza kakor Renkin. Pred volitvami vlade ne bo storila nikakega važnega gospodarskega ukrepa, ker nočejo liberalci v tem trenutku prevzeti odgovornosti n. pr. za povišanje davkov ali pa znižanje državnega proračuna. Nočejo si pač pokvariti volivnih postojank.

Bruselj, 24. okt. Nova vlada se prvič sestane na sejo jutri, v torek, popoldne. Zelo verjetno je, da bo že v sredo prečitala v zbornici dekret o razpustu parlamenta.

polaga Rusija, ki ima v Sibiriji neizčrpen rezervar zemlje in sirovin. Drugič pa bi moral narod, ki bi se odločil za sovjetski gospodarski sistem, razpolagati z neizčrpnimi delavnimi masami, ki bi bile pripravljene prevzeti nase vsako odločbo in žrtve, kakor ruski komunistični delavec. Zadovoljiti bi se pa morale tudi ostale ljudske plasti z mnogo nižjim življenjskim standardom, kakor ga imajo danes.

Sovjetska gospodarska uganka torej ni nerazrešljiva. Kolikor pa poznamo razpoloženje med ljudstvom, pričakujejo ti, ki se za sovjetse navdušujejo, od komunizma nekaj čisto drugega. Ne da bi se odrekli individualnim težnjam, ne da bi se podredili trdemu gospodarskemu diktatu in prisiljenemu delu, ne da bi se bolj skrétili svojo prehrano — temveč, da bi lažje in udobneje živeli. Toda tega komunistični gospodarski sistem ne daje.

Drin.

Razburjenje na Irskem

Dublin, 24. okt. ž. V glavnem stanu sinfajnovcev vlada veliko razburjenje radi tega, ker namerava walleški princ v najkrajšem času obiskati Ulster. Sinfajnovci pripravljajo veliko protiakcijo, ki pa še ni znana v podrobnostih.

Konec izseljevanja v Ameriko

Colombus (Ohio), 24. oktobra. AA. Na več zborovanjih, ki jih je Hoover priredil glede na bližajoče se predsedniške volitve, je naglasil, da bo do konca sedanje gospodarske krize gledal na to, da se število priseljencev kar najbolj omeji. Hoover je navedel, da je že do zdaj po zaslugi te njegove politike ohranilo svoje službe okoli 500.000 Američanov.

Pomoč Podonavju

Budimpešta, 24. okt. tg. Študijska komisija za valutne in finančne probleme donavskih držav, ki jo je imenovala mednarodna trgovinska zbornica, je včeraj v Budimpešti končala svoje delovanje. Zastopani so bili delegati Anglije, Francije, Amerike, Italije, Nemčije, Avstrije, Poljske, Jugoslavije, Češkoslovaške, Romunije in Madjarske. Sprejeta je bila resolucija, ki zahteva, da se nemudoma izvedejo sklepi, ki so bili sprejeti v Streei, in da se tudi razširijo in izpopolnijo. Prave in trajne pomoči za agrarne države je pričakovati samo na podlagi trgovsko-političnega liberalizma in popolnoma svobodnega izvoza, za katerega je treba ukiniti vse omejitve. Pripomniti je kot posebno važno, da sta se dela te komisije udeleževala tudi dva ameriška opazovalca.

Turizem v Jugosloviji

Belgrad, 24. okt. AA. Oddelek za turizmo ministrstva za trgovino in industrijo je te dni zaključil statistiko o turistih v letu 1931.

Število tujih turistov je v Belgradu padlo leta 1931 v primerjavi z letom 1930 za 14%, v dravski banovini za 12 in pol%, v savski banovini za 16%, v vrbski banovini je število turistov iz Jugoslavije naraslo, število tujcev pa padlo za 4%, v primorski je število domačih turistov naraslo za 26%, število tujih pa padlo za 7%. V drinski banovini je bil lani prav tolikšen promet kakor predlanskim, v ostalih banovinah pa je obisk padel za 12%. Tudi število prenočnin je povprečno za 12% manjše. Lani je bilo za 397.668 manj nočnih kakor leta 1930. Finančni efekt turistike je bil leta 1931 slabši kakor leta 1930, posebno zaradi velikih omejitev pri potovanju. Vključ temu so tuji pustili na Primorju okoli 110 milijonov Din, v planinskih letovisih 12 milijonov Din, v mestih okoli 75 in v kopališčih 8 in pol milijona Din. Železnice in parniki so imeli 27.160.000 Din prometa, gostilničarji in hotelirji pa 140 milijonov.

Leta 1931 je bil obisk tujcev in Jugoslovancev v posameznih banovinah takle:

Banovina dravska: 43.543 tuzemcev, 59.056 Jugoslovancev; savska: 50.116, 69.037; vrbska: 1.837, 10.119; primorska: 23.828, 41.448; drinska: 11.048, 23.853; zetska: 26.173, 35.631; dunavska: 10.463, 10.987; moravska: 2.238, 41.650; vardarska: 6.813, 20.506; področje mesta Belgrada: 14.236, 27.258. —

Skupno število nočnih znaša 2.995.117. — Primorje je obiskalo l. 1931 62.308 Jugoslovancev in 70.812 tujcev, s skupnim številom 933.053 nočnih. Planinske in jezerske kraje je obiskalo 33.920 Jugoslovancev in 15.407 tujcev s skupno 371.052 nočnin. Zdravilišča je obiskalo 82.495 Jugoslovancev in 3.361 tujcev s skupno 1.190.346 nočnin. Mesta in druge turistične kraje je obiskalo 150.513 Jugoslovancev in 118.736 tujcev s skupno 481.158 nočnin. Na turističnih ladjah je bilo 309 Jugoslovancev in 1481 tujcev s skupno 17.496 nočnin.

Zagrebska vremenska napoved: Počasni se bo poboščalo, ostalo pa bo še toplo in precej stalno.

Anglo-irski spor

Kratek pregled zadnjih pogajanj med Anglijo in Irsko

(Od našega stalnega dopisnika)

London, 19. oktobra.

Najvažnejši politični dogodek je bil zadnje tedne za angleško široko javnost spor, ki je izbruhnil med Anglijo in med svobodno irsko državo, kateri predseduje republikanec de Valera. Niti velika pogajanja, ki so se vršila s Francijo glede nemških oboroževalnih zadev niso povzročila med ljudstvom toliko zanimanja in toliko krčevitih debat kakor nesporazum z Irsko, ki je samo odprl komaj zacepljene rane in poklical iz zgodovine mnogo velikih spominov v medsebojnih odnošajih obeh narodov.

Leta 1923 so voditelji Irske po dolgotrajnem boju, ki je spravljal ob živce tako Angleže kakor Irce in bil na tem, da se izpremeni v javno revolucijo, podpisali z angleško vlado v Londonu celo vrsto pogodb, ki so dale Irski današnjo ustavo in natančno določile njene bodoče odnose in obveznosti do britanskega imperija. Med temi pogodbami se nahajata tudi dve, s katerimi takratni veljubi republikanske opozicije, de Valera, ni bil zadovoljen in katerih tudi ni priznal. Prva teh pogodb določa, da mora svobodna irska država vsako leto plačati Angliji vsoto treh milijonov funtov sterlingov (okrog 750 milijonov Din) kot odplačilo za zemljišča, katere so za časa verskih bojev angleški aristokrati Irce vzel in katere sedaj irska vlada zahteva nazaj, oziroma jih kar naravnost nacionalizira. Z drugimi besedami je ta denar odkupnina za svoje dni uprpana zemljišča. Druga pogodba predvideva vsakoletno plačilo 2.111.000 funtov, ki predstavljajo razne pokojnine za angleške državne uradnike, ki so službovali na Irskem in so vzdrževali angleški režim. Z drugimi besedami naj plača irska pokojnine za svoje nekdanje trinože.

Prejšnje vlade so to breme prevzele, toda ko je pri zadnjih volitvah de Valera prišel nenadoma na površje, je takoj dal vedeti angleški vladi, da plačevanje teh dveh, po njegovem mnenju krivičnih vsot, preneha enkrat za vselej, če, da prejšnje pogodbe, katerih irski narod ni priznal, njega tudi ne morejo vezati. Spor med obema državama je s tem izbruhnil na dan.

Pogajanja so se po uvodnih praskah v uradnih komunikacijah in po časopisju takoj začela in britanski minister za dominijone, Thomas, je predložil, naj se sporna vprašanja predložijo kakšnemu imperialnemu arbitražnemu razsodišču, česar pa de Valera zopet ni sprejel, ampak je nasprotno zahteval mednarodno razsodišče, bodisi Zvezi narodov, bodisi razsodišču v Haagu, bodisi katerikoli sodišču mednarodnega značaja. Angleška vlada je to odbila z motivacijo, da je spor notranja zadeva imperija, v katero se mednarodnopravno nobeden nima pravice in se tudi ne sme vmešavati.

Nato so prišle grožnje od angleške strani. Angleški ministri so na političnih shodih in enkrat celo v londonskem parlamentu odkrito namigavali na represalije, če, da bo angleška vlada prisiljena po sredstvih, ki Irski ne bodo prijetna, tako recimo, da bo Anglija morala uvesti visoke uvozne carine na irske kmetijske pridelke, ki so po večini bili pokupljeni od angleškega trga. S takimi grožnjami je angleška vlada hotela pritisniti na irsko javno mnenje predvsem iz na irskega kmeta, ko je gospodarski interes bi bili zelo ogroženi, da vpliva na irsko vlado v smislu popuščanja. Res je, da so angleške grožnje imele nekoliko uspeha in, da so splošna vzemirila irsko ljudstvo, ki je stalo pred nevarno alternativo, da ali nadaljuje »tlačanjskega tributa« ali pa izgubi zelo obširno tržišče za svoje pridelke. Toda samo splošna, kajti Irce je

borec, je to vedno bil in ostane. Spričo groženj in nevarnosti njegov odpor le še zraste v isti meri, kakor njegova požrtvovalnost. Vsa njegova zgodovina je edinstven dokaz za to. Irce se žrtve ne plaši, tudi največjih ne, in če ga enkrat zgrabi trdoglavo, potem žrtvuje vse, samo da pride do cilja.

Medtem torej, ko se je irsko javno mnenje pogloma mobiliziralo za novo »vojno« z Angležic, medtem ko so začeli tudi pristaši pomiritve z Anglijo prehajati v tabor de Valerinih somišljenikov in se je v Angliji začel zopet vznemljati stari protestantski gnjev proti katolikom Irske, so se pojavljali razni močni vplivi tako na irski kakor na angleški strani, ki so delovali za sporazum. Kolikor se tiče Irske je znano, da je primas Irske, kardinal nadškof MacRory, sam apeliral na predsednika de Valera, naj vse poskusi, da pride do sporazuma, v kolikor pride v poštev Anglija, pa so pritiskali liberalni in laburistični krogi na kralja, da zastavi svojo avtoriteto, da zopet ne pride do poboja med obema državama.

In res so se pogajanja znova začela. Na svojem potovanju v Zenevo se je de Valera ustavil dalje časa v Londonu, kjer so mu žrtvovali dosedanjega kraljevega zastopnika guvernerja MacNeilla in pristali na to, da se pogajanja resno začnejo po zasedanju Zveze narodov. To se je tudi zgodilo. De Valera je prišel sam zopet v London in prinesel s seboj vse svoje zahteve, ki pa, ako jih preračunamo v funte, daleko nadkriljujejo vsote, katere angleška vlada zahteva od Irske. De Valera je stal na stališču, da se naj izbržejo med obema državama vse denarne obveznosti in naj živita Irski in Anglija lepo mirno druga poleg druge v okviru britanskega imperija, a da naj bo to vse. Če bi pa prišlo do tega, da bi zahtevali medsebojne denarne obračune, potem so zahteve Irske, ki je stoletja trpela pod angleškim režimom ter Angležem žrtvovala domala vse narodno imetje, mnogo večje, kakor pa malenkosti, katere na podlagi pogodb iz leta 1923 Anglija lahko zahteva od Irske. Na tej podlagi je angleška vlada odklonila nadaljevanje razgovorov in de Valera se je vrnil nazaj na Irsko, kjer je bil v Dublinu sprejet z velikanskim navdušenjem naroda, med katerim je imel priliko videti veliko svojih političnih nasprotnikov.

Angleško-irski konflikt se je torej poostiril, na veliko žalost velikega števila nas miroljubnih Angležev, ki bi radi videli, da bi bil enkrat konec teh medsebojnih zbadanj in da bi se Irce dalo nekaj, s čimer bi mi mogli odkupiti in izbrisati žalostne dogodke iz davne in bližnje zgodovine. Medtem je irska vlada že udarila visoke carine na angleško industrijsko blago in v Londonu se pripravljajo, da storijo isto na irske poljedelske pridelke. Konflikt torej narašča. Na žalost moram ugotoviti, da naš angleški tisk, ki bi moral vsiliti drugo nalogo, zadnje čase žejuje in hujša in ustvarja nerazpoloženje napram Irskemu narodu. To ni dobro. Prav tako pa se tudi na Irskem mišljenje radikalizira, predvsem ko se vidi, kakšne ogromne vsote je Anglija odpustila Nemčiji, ki ima na svoji vesti kršitev mnogo več in mnogo bolj pravičnih pogodb, kot so pogodbe iz leta 1923, katerih Irska neče priznati, ker so krivične in so ji bile vsiljene. Pametna širokopotezna gesta angleške vlade bi bila Irce pridobila prej in de Valerovo stališče bolj oslabilo, kakor pa grožnje z represalijami. V sedanjih gospodarskih krizi mi Angleži nimamo povišanja, da si npr. naprilo je politično krizo, ki bi znala podminirati temelje britanskega imperija. Gwilym O.

Svečanosti v Kumanovem

Ganljiva proslava 20 letnice osvobodilne bitke

Kumanovo, 24. okt. 1. Z vseh strani so danes prihiteli v ta zgodovinski kraj delegati vseh naših narodnoobrambnih organizacij, centralne uprave Združenja rezervnih častnikov, Zveze dobrovoljcev in nešteti drugih. Mesto Kumanovo je bilo vse okrašeno z zastavami. Na mnogih krajih so postavili slavoploke. Iz Skopja so prihiteli na proslavo 20 letnice, odkar je arabsko orožje v zvezi z ostalimi balkanskimi državami strlo največjega sovražnika srbskega in ga potisnilo iz Evrope v Malo Azijo, pravoslavni škof Josif, poveljnik III. armadne oblasti, general Milan Nedić, podban Krasojević in predsednik skopljanske občine Mihajlović. Kralj je poslal na proslavo svojega posebnega zastopnika, podpolkovnika Svetozarja Hadžića. Po liturgiji, ki se je izvršila v pravoslavni cerkvi sv. Petke, so se vsi delegati in velika množica ljudstva napotili na kraj, nazvan Prkin rid, kjer je skupna grobnica kjer so pokopani vsi borci za svobodo svojega naroda, ki so darovali svoja življenja v kumanovski bitki na oltar domovine.

Po cerkvenem opravilu, ki ga je izvršil skopljanski pravoslavni škof Josif, je govoril general Nedić, ki je v svojem govoru izjavil: »Kot poveljnik III. armade sem prišel na to sveto mesto, da se poklonim manom teh borcev, ki so strli turski imperij. Na Nagoričanu so se zgodili usodni in za vse čase pomembni dogodki. Na Kosovem smo izgubili cesarstvo, toda smo ga znova dobili na Nagoričanu. Tukaj, na tem svetem mestu, se je spreminila karta Evrope. Tu, na tem svetem mestu, je bil položen temeljni kamen za kraljevino Jugoslavijo. Tu je zasijala svoboda srbskemu narodu.« General Nedić navaja dalje, da je moglo srbsko orožje premagati mnogo močnejšega sovražnika sam oradi tega, ker se je siehernal zavedal svoje dolžnosti napram domovini. Končal je svoj govor z besedami: »Spite mirno, svete žrtve, svoj večni sen v objemu hladnega Nagoričana.« Za generalom Nedićem so se govorili delegati Zveze rezervnih častnikov g. Vujić, učitelj Todorović in suplent Dobrišinović. Med tem pa je krožila nad grobovi padlih junakov eskadra letal ter jih posipala s cvetjem. Na koncu žalostne proslave je izstrelila četa 22. pešpolka časten ploton.

Opoldne je dospela v Kumanovo delegacija odbora za postavitev spomenika padlim junakom v bitki pri Kumanovem iz Belgrada, ki se je dogovarjala s kumanovskim odborom za postavitev spomenika, da bodo raje namesto spomenika zgradili

moderno bolnišnico za nego in zdravljenje otrok iz kumanovskega okraja. Po vseh šolah so bila danes tudi predavanja o kumanovski bitki, v katerih so mladini orisali vse gigantske napore arabskega naroda, da izvojuje svobodo, ki jo je moral plačati z velikimi žrtvami. Šolski otroci so dobili tudi spominske albume s slikami iz kumanovskih bojev. Slična proslava je bila tudi na Merdardju v bližini Podujeva. Tudi tej proslavi je prisostvovala ogromna množica naroda, ki se je hvaležno spominjala svojih dragih pokojnikov, ki so padli v balkanski vojni 1. 1912.

Osebnosti

Belgrad, 24. oktobra. 1. Za kmetijskega svetnika 5. položajne skupine je postavljen pri banki upravi v Nišu Vladislav Valenta. Premješeni so: veterinarski svetnik Otmar Novak iz Savaškega mesta v Split. V 4. položajno skupino 2. stopnje so napredovali: Birk Ciril, Beve Vladislav, tehnična svetnika na tehničnem oddelku banke uprave v Ljubljani, Alfred Weider, tehnični svetnik na tehničnem oddelku pri mestnem načelstvu v Novem mestu, Veber Richard, tehnični svetnik pri tehničnem oddelku banke uprave v Sarajevu. Iz 6. v 5. položajno skupino: Albin Pitamic, višji tehnični pristav pri tehničnem oddelku banke uprave v Novem Sadu. Iz 7. v 6. položajno skupino: Josip Bricević, višji tehnični pristav pri okrajnem načelstvu v Ljubljani, Babnik Viljem, višji tehnični pristav pri banki upravi v Splitu. Prometni minister je postavil za svojega poverjenika in vršilca dolžnosti upravnika železniške delavnice v Smederevu, Ernesta Sancića, dosedanjega poverjenika pri železniški delavnici v Mariboru. Za pristava 8. skupine pri okrajnem načelstvu v Trebinju je postavljen Šoka Josip. Nadalje so postavljeni: Kajnik Zdravko za pristava 8. skupine pri okrajnem načelstvu v Klanec, Alojzij Juvan za pristava 8. skupine pri okrajnem načelstvu v Tešnju in Alojzij Lončarić za pristava 8. skupine v ministrstvu notranjih zadev. Z odlokom finančnega ministrstva je premeščen k finančnemu ravnanstvu v Sarajevu za knjigovodjo 8. položajne skupine, Franc Božić, dosednji knjigovodja pri belgrajskem finančnem ravnanstvu.

Dunajska vremenska napoved: Vreme se bo poslabšalo. Pooblašilo se bo še bolj in je prikačeno tudi dežja. V par dneh se bo temperatura znižala.

Nov val gorja na Goriškem

OVRA svobodno razširja svojo irinoško diktaturo — Nove žrtve fašističnega lanatizma

Pariz, 24. oktobra. Z. Tukajšnji listi italijanske antifašistične koncentracije pišejo, da bo Mussolini v najkrajšem času okreplil svojo diktatorsko moč. Zato je tudi izvršil revizijo statuta fašistične stranke, tako da bo fašistična stranka izgubila še tisto malo avtonomije, ki jo je doslej imela, ter bo spremenjena v meščansko milico, ki bo v službi države.

Obenem je postala zelo aktivna tajna fašistična policija OVRA, katere delo ne more kontrolirati niti vodstvo stranke niti veliki fašistični svet, in je postala odgovorna edinole Mussoliniju. Tisku je prepovedano, prinašati kakšna poročila o procesih, ki se vodijo pred izrednim tribunalom za zaščito države. OVRA zapira fašizmu neprijazne elemente ter jih deportira ravno v trenutku, ko je fašistična vlada lansirala v inozemstvo vest, da se v Italiji pripravljaja amnestija. S političnimi aretiranci postopajo policijske oblasti vedno slabše in so jim v zadnjem času prepovedale čitanje knjig in časopisov. Tako postopanje je spravilo politične jetnike v obup. V ječah v Volteri so začeli kazenjenci z gladovno stavko, isto je zgodilo tudi v Citta Vecchia, kjer je kakih 200 političnih kazencev. Na otoku Ventotene so v zadnjih

maseh prignali veliko število političnih deportancev.

Položaj v Julijski krajini je naravnost obupen, ker se vršijo neprestano nove aretacije. V Kopru je bil aretirani neki kmet, ki so ga osumili, da je skupno z drugimi kmeti, ki niso člani fašistične stranke, te dni razobesil rdečo zastavo. V Podgradu je bilo aretiranih 12 oseb, katere dolžijo, da so sneli fašistični grb s fašističnega doma. Tudi v Cerovu je bilo aretiranih mnogo oseb, za katere mislijo fašisti, da so člani tajne slovenske organizacije. V Desenih je bil aretirani kmet Bernetič radi tega, ker je protestiral pri županu, ker se v teh kritičnih dneh, ko kmet ne more plačati niti zaostalih davkov, kaj šele nove, njihova posestva razprodajajo na javnih dražbah. Sodišča v Gorici, Trstu in Reki dnevno sodijo mnogo Slovencev in Hrvatov radi tega, ker so hoteli prekoriniti brez dovoljenja mejo. V Gorici je fašistični tajnik Avenanti, ki je znan zaradi svojih preganjanj slovenskega življa, pustil postaviti te dni pred svoje stanovanje bombo, katero so našli fašistični milicioni. Ta bomba je dala Avenantiju povod, da je začel ponovno preganjati fašizmu neprijazne osebe.

Gömbösova agrarna reforma

Budimpešta, 24. okt. 2. V sredo bo Gömbös objavil delovni program svoje vlade. Prva točka tega načrta bo izvedba agrarne reforme, in sicer na ta način, da se ustanovi 1500 novih vasi s skupno 3 milijoni jutrov zemlje, v katerih bodo našli brezposelni svoj kruh. Ta velika agrarna reforma

bo izvršena s pomočjo zunanjega in notranjega posojila. Razen tega se bo poenostavilo pobiranje davkov na ta način, da se bo predpisalo namesto dosedanjih 120 vrst davkov samo 30 vrst teh davkov. Izvršena bo reorganizacija vse madjarske industrije, ki bo v glavnem urejena za balkanski trg.

Nova češka vlada

Praga, 24. okt. tg. Kakor se poroča uradno, je bila danes sprejeta demisijska Udržlova kabineta in je bil dosedajni predsednik poslanske zbornice Malypetr imenovan, da sestavi novi kabinet. Novi kabinet pa še ni bil potrjen, ker še niso končana pogajanja o programu nove vlade. Malypetr se je danes pogajal z zastopniki državnih uradnikov, katerim je izjavil, da državne finance nujno zahtevajo skrajšanje plač državnih uradnikov in da je vsak načelni upor brezpomemben. Nato je razpravljaj Malypetr s finančnim ministrom dr. Strapalom o znižanju plač. Tako se namerava, da ostanejo plače do letnih 12.000 Kč, neizpremenjene. Vse plače nad tem zneskom pa se bodo znižale od 4—12%, s čimer bo država prihranila 250 milijonov Kč.

Naš kliring s CSR

Praga, 24. okt. tg. V kliringnem prometu, ki je bil osnovan v češkoslovaško-jugoslovanskem trgovinskem prometu radi zenačenja medsebojnih zahtev, se je izplačalo na Češko-slovaškem 70.000.000 Kč za češkoslovaške izvoze, pri jugoslovanski narodni banki pa je bilo plačanih 150.000.000 Kč. Nepokrit je ostal torej presežek 60.000.000.

Kreuger - živ?

Berlin, 24. oktobra. 2. »12 Uhr Blatt« prinaša senzacionalno vest iz Stockholma, po kateri je neka dama, ki je imela svojačasno tesne zveze z Ivanom Kreugerjem, dobila pismo iz Rusije. Iz tega pisma je baje razvidno, da živi Kreuger v Rusiji. Ta vest je povzročila veliko senzacijo, ker je že kmalu po smrti Ivara Kreugerja bila razširjena vest, da je bila namesto njega pokopana navadna voščena lutka.

Ljubljansko gledališče

„Erika“

Bili so pri nas časi, ko se je pod ravnanjem Rukavina naša opera že toliko dvignila, da je povsem izrinila opereto. Ravnatelj Polić pa jo je uvedel znova in danes je že skoro prevladujoči pojav opernega gledališča. Pravijo, da radi gmotnega položaja. Kakor pa smo prepričani, da bi kvalitetna operna dela, temeljito naštudirana in umetniško podana, prav tako privlačila občinstvo, tako moramo nujno zahtevati, da se operetne predstave, če so res tako nujna zahteva časa, približujejo čim najbolj umetniškim zahtevam in da ne padajo na nivo varietetnih in kabaretnih predstav. Tem se je zelo približala nova opereta »Erika«. Tako površno naštudirana, tako prezirajoče podana, dasi bi kot domače delo zahtevala vsaj toliko pozornosti kot kaka »Viktorija«, izziva resen protest proti gledališki upravi, ki take stvari dopušča.

O delu samem pa tole: »Erika« je opereta, pisana popolnoma v smislu zadnje faze te vrstne produkcije, ki se je naslonila na povsem materialistično pojmovanje. Izrinila je iz nje vse, kar je bilo še naslonjeno na resno umetnost po načinu Straussovih operet; ostal je v njej le še dovpliv in šlager. — Libreto je napisal g. Simončič in nima baš umetniške vrednosti. Dejanje je položeno na jugoslovanska tla, vrši se v Dubrovniku. Vsebinska je šablonska; zajema ljubavne odnose štirih ali petih parov na najbolj vsakdajen način. V dogajanju ni nobene posebne dramske napetosti, nikakega močnega vrhuna, voza in sledeče mu peripetije, vse se vrte le okrog vsakdanjih sporčkov, ki se med zaljubljenici dogajajo. Tudi so nekatera mesta odersko nerodna, noirnanja napetost pa je tu in tam pretrgana. Jezik je precej vulgaren in značilno je, da se vsi dovplji sejejo le okrog spolkega namigavanja, ki izživajo učinek pri najnižjih plasteh. Res žalostno, če avtor nima duhovitejših domislekov.

Skladatelj Gregore si torej ni izbral baš posređenega besedila in je vzrok neuspeha močno na tej plati. Kajti on sam se je v vrste lahki gladi, ki je v »Eriki« zajeta, počuti kakor riba v vodi. Prodl je element šlagerjev in razpolaga z močno tovrstno fantazijo, dasi tu in tam še malo podleže tujim vplivom. Največja njegova odlika je v instrumentaciji. Orkester mu zveni homogeno in je poln slikovitosti. Kar se pa tiče celotne enotnosti, bi opozoril, da ne vpliva ugodno mešanje popolnoma anacionalnih glasbenih motivov z izrazito nacionalnimi melodijami, tako slovenskimi, kot srbo-

hrvaškimi. Enotnemu stilu bo vprid, če se vprid, hodonje omeji povsem na eno ali drugo stran.

Glavno vlogo Erike, mladega, naivnega dekleta, je toplot igrala zopet ga. Poličeva. Dolgo je že subreta naše operete in privzema vse vodilne vloge v njej. To zahteva res velikih sposobnosti in močnega igralskega talenta, ki je zmogel življati se in izbrpno zajemati le, karakterno tako pester tip. Ga. Poličeva pa je od Grafice Marice do Bettine, od princeze Violette do Denise, od kraljice Ane do — Erike skoro vedno ista. Saj ji priznavamo mnogo rutine in smisla, ki pride zlasti v nekaterih vlogah do veljave, vendar je treba vpoštevati, da vsak igralec ni za vsako vlogo in da eksistira končno tudi še mlade in sveže moči, ki si žele in so potrebne, da vstopijo.

V ostalih glavnih vlogah so nastopili: g. Zupan, kot kapitan Lesić, ga. Španova — Ana, njegova sestra, g. Peček — sorodnik Ivo, gđ. Skrljančeva — bogata Amerikanka, g. Magolič — njen sin, gđ. Florjancičeva — njegova žena, ga. Ribičeva — Mary, ga. Kogejeva — kuharica Marička, g. Janko — mornar, g. Simončič — Avanti in drugi. — Vsek se je potrudil po svoji moči. Treba pa je pri tej priliki grajati jezik, ki se je v operetah uveljavil. Temu se posveča vsekakor premalo pozornosti in vendar je gledališče v prvi vrsti poklicano, da čuva čistost slovenske govornice.

Delo je režiral g. F. Delak. Stori, je, kar mu je bilo mogoče in par prizorov je uspelo prav dobro, več pa tudi slabo; tako je nastop mornarjev povsem diletantski in čisto nemogoč. — Insecentral je delo g. Uljančičev — toplot zelo šibko. Pri njem smo bili sicer vajeni najboljšega dela, zato je čudno, da je tu popuščil; najbrž so mu nudili premalo sredstev. — Pleše je naštudiral g. Golovin.

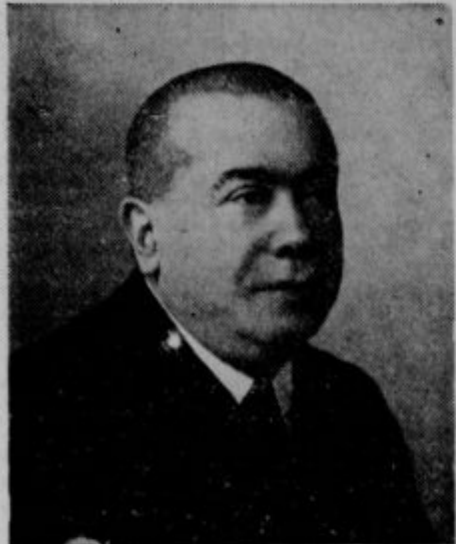
Končno moram opozoriti na debut g. Vinka Sušteršiča, ki je opereto dirigiral. G. Sušteršič je občinstvu že dolgo znan kot eden najnadarjenjših absolventov našega konservatorija. Ze pri njegovih vijolinskih nastopih ob priliki konservatorijskih produkcij smo opazili njegov izrazit smisel za globitev in interpretacijo in prav v tem je mnogo pozitivnosti za dirigentski poklic. Kar nam je pri tem nastopu pokazal, je ugodno, vendar se v tem genu ni mogel povsem uveljaviti, ker po značaju nagiba k resni umetnosti. Vsekakor pa mu je treba nuditi priliko, da se pravilno razmahne.

Gledališče je bilo polno zasedeno in občinstvo je stvar srejele. V. U.

FRAN MILČINSKI

Ljubljana, 24. oktobra.

Slovenako leposlovje, ki je v petek izgubilo svojega najstarejšega delavca, pesnika Antona Funtka, je danes doživelo drug pretresljiv udarec. Danes popoldne je v bolnišnici izdihnil svojo dušo slovenski pisatelj Fran Milčinski. Teško bi našli v Sloveniji moža, še manj pa leposlovca, ki bi užival toliko priljubljenost in tolik ugled kakor pokojni. Njegova duša je bila kakor vrč z vrhom napolnjen z vredino in od te vredine je Milčinski sipal in

dajal vsem in vsakomur. Mnogo jih bo, ki bodo vest o smrti Milčinskega občutili kakor lastno telesno bolečino, zakaj z Milčinskim je utrpilo srce, dobro kakor kruh, in obnemela je njegova radostna volja, ki jo bomo Slovenci tako zelo in občutno pogrešali.

Njegova dela morda ne bodo doživela v očeh oficijelnih literarnih zgodovinarjev nikoli priznanja epohalnosti. Imela pa bodo eno redko lastnost: živele bodo. Še desetletja bodo ljudje s smehom in solzami prebirali njegova dela. Že sedaj pa tudi pozneje bo Milčinski ostal trajen ljubljenelec mladine, kateri je podaril toliko lepih pravljic, ki ji je v svojem delu pričaral čudežen pravljčen svet, da si tudi otroška duša ne more zaželeti lepšega, čudovitejšega in bolj razigranega.

Fran Milčinski se je rodil l. 1867 v Ložu, kjer je bil njegov oče v sodnijski službi. Gimnazijo je dovršil v Ljubljani pravo pa na Dunaju. Po dovršenih študijah je stopil Milčinski l. 1890 v sodno službo v Ljubljani. Sodnik je bil v raznih slovenskih krajih, zlasti dolgo časa pa v Idriji. Povsod se je kot sodnik pridobil srce ljudi. Z redkim poznavanjem človeških duš in pa tudi življenja ter vseh njegovih težav, zlasti pa z umevanjem človeških slabosti, je znal nešteto krat uglediti marsikateri oster spor, dostikrat doseči poravnavo, marsikdaj preprečiti krivico in marsikdaj rešiti tega ali onega človeka pred propadom. Že kot sodnik po deželskih krajih pa je pokazal globoko umevanje mladine. Ta njegova lastnost ga je pozneje vposobil za njegovo glavno življensko delo v sodni praksi: osnove oddelka za mladinsko skrbstvo pri okrajnem sodišču v Ljubljani, prvega svoje vrste v nekdanji Avstriji. Ko je bil imenovan v Ljubljano, je na ljubljanskem sodišču takoj posvetil vso svojo skrb devetemu oddelku, ki je mladinskemu skrbstvu. Če imamo danes v Ljubljani vzorno mladinsko skrbstvo, je to v prvi vrsti in predvsem zasloga Milčinskega. Milčinski je v tej organizaciji uporabil prav vse, kar mu je dala njegova temeljita juridična izobrazba, njegovo poznavanje življenja, ljubezen do mladine in pa v kolikor mu je dopuščala justica, da je napravil, posebno se s spretno publicistično propagando, iz mladinskega skrbstva ne samo uradne ustanove, temveč res socialno človeško institucijo.

Ze zgodaj si je pridobil Milčinski ugled kot eden naših najodličnejših juristov. Mnogo je sodeloval pri »Slovenskem pravniku« in je bil med tistimi slovenskimi juristi, ki so ustvarjali slovensko pravno terminologijo. Mnogo odličnih razprav je izšlo izpod njegovega peresa. Po prevratu je bil Milčinski določen za visoko funkcijo v socialnem skrbstvu tedanje Pokrajinske vlade za Slovenijo. Vendar pa se je vrnil k sodišču kot apelacijski sodnik. Ko se je osnoval v Zagrebu pri Stolu sedmorice oddelke B za Slovenijo in Dalmacijo, je bil imenovan l. 1920. Milčinski za prisednika temu najvišjemu sodišču za Slovenijo. Kakor povsod, se je Milčinski tudi tu odlikoval po ostrini svojega juna, redkemu poznavanju prava in veliki objektivnosti. Po polnih službenih letih je bil Milčinski l. 1925 v činu dvornega svetnika upokojen. Nato je v Ljubljani otvoril lastno odvetniško pisarno, ki jo je pridružil pisarni svojega avaka dr. Krejčija.

Kdorkoli je v življenju govoril ali občeval z Milčinskim, je bil njegov prvi vtis o njem ta-le: »Ta mož pozna življenje in vidi človeku v dušo! Zato se ne polvarja pred njim! Ta njegova prirojen bistrovidnost in ostroumnost ga je usposobila za pisatelja. Svoje poznavanje življenja je izrazil v sijajni meri v svojih delih in neštetihih črticah, listkih, novelah, humoreskah in drugem leposlovju. Posebno se je uveljavil v mladinskem slovtvu. Znanе so njegove razprave, ki so izšle deloma kot samostojna dela v slovensčini ali v nemščini, deloma v revijah in sicer l. 1906 »Verwahrlose und entartete Jugend in Krain«, v »Sloveniji« l. 1907, razprava: »Naša zanemarjena mladina in Kranjska, oblastna ji mačeha«, in l. 1910. »Aus der Werkstatt des Jugendrichters«. V Mohorjevem koledarju za l. 1908 je izšla razprava »Zanemarjena in izprijena mladina«, v Pedagoškem Letopisu za l. 1908 razprava: »Prvi avstrijski shod za otroško varstvo«, v »Slovenskem Pravniku«, l. 1910: »Iz delovanja mladinskega sodnika«, l. 1911. v »Pedagoškem Letopisu« »Praktična vzgojna skrb brez vzgojskega zakona«, v »Popotniku« l. 1912. »Stik ljudske šole z varstvenim sodiščem v brigi za zanemarjeno mladino« in v »Zabavni knjižnici Slov. Matice«: »Mladih zanikarnežev lastni življenjepisi« (l. 1912). Njegovo sodno delovanje pa se zrcali tudi v mnogih drugih leposlovnih spisih, tako v zbirki »Igračke«, ki so izšle l. 1909, v zbirki »Muhoborci« (l. 1912), najbolj pa v njegovi mladinski povesti »Ptčki brez gnezda«, ki je izšla l. 1917, v zbirki »Slovenskih večernic« Mohorjeve družbe. Medtem, ko so zlasti »Muhoborci« polni dobrodušne satire in norčevanja iz življenja naših malomeščanov, tržanov, pa tudi kmetov, skoraj bolj bogati kipečega humorja in izvirnih domislekov, kakor pa ostra sarkazma, so »Ptčki brez gnezda« pretresljiva slika zapuščenih mladine ljubljanskih predmestij, slika, ki je danes še bolj aktualna, kakor je bila pred 20 leti. Pa tudi v tej mladinski po-

vesti Milčinski ni dolgočasni rezoner in moralizator. Še od daleč ne zasluži čitatelj v njej, da je pisatelj po poklicu sodnik. Ne, povest je značilna za Milčinskega, ki vse svoje junake obdaja z nekakšnim prisrčnim zasmehom in vsa kipeča nasprotja ter kontraste življenja ublažuje s svojim lastnim humorjem.

Se neki drug zanimiv svet je odkril Milčinski: svet naše narodne pripovedke. Milčinski je znal ločiti pristno slovensko ali vsaj slovansko pravljico od tuje, od drugod zanešene v naš narod. Slovensko pravljico, slovensko narodno šalo in humoresko, slovenski mitos je skrbno izluščil, ga preoblikoval, mu dodal iz svoje pesniške duše, in zrastle so — Milčinskega pravljice. L. 1911 je izdal knjigo »Pravljice«, ki je takoj postala last naše mladine. Seveda pa so jo z veseljem brali tudi odrasli. Knjiga je doživela l. 1931 drugo izdajo. L. 1917 je izdal knjigo, za katero težko dobiš danes slovenskega otroka, ki je ne bi poznal, namreč »Tolovaj Mataj in druge slovenske pravljice«. Tudi ta knjiga je doživela l. 1922 svojo drugo izdajo. V Milčinskega pravljicah so ponovno oživele slovenski motivi o razbojniku, ki se je potem na tako strašen način spokoril, o dečku, ki ni poznal strahu, dasi je doživel toliko pošastnega, oživele so narodne šale, o nevestah silno bogatih, silno lepih in silno izbirčnih, o največjih lažeh na svetu, oživele so šaljive legende, oživele so narodne zabavljice na zabite vasi in zabite vaške policaje, oživele je pravljica o lepem gospodu in lepem medvedu in vse polno sodobnega narodnega blaga. Čeprav je že 10 let po drugi izdaji »Tolovaja Mataja«, vendar še roma ta knjiga danes iz rok v roke.

Velik uspeh je imel Milčinski kot mladinski dramatik. Njegova dramska mladinska dela so: »Iz devete dežele« in »Kjer ljubezen, tam Bog« (1913), »Volkašine« (1913), »Martin Krpan mlajši« in »Mogočni prstani« (1922), v katerih je tudi obdelal narodne motive. V dobrem spominu je še veliko veselje in navdušenje mladine, ko so pred leti »vporabili« »Mogočni prstani« v Narodnem gledališču. Milčinski je govoril mladini res iz srca.

V zadnjih letih je Milčinski postal najbolj znan kot družabni satirik. Satiro je gojil sicer že prej, na pr. v zbirki »Muhoborci«, vendar pa se je v zadnjih letih še posebno posvetil temu žanru. Njegova satira pa še oddaleč ni zlobna ali osebna, niti preveč karajoča ni ter prehaja že skoraj v čist humor. Milčinski si je sicer rad izposodil ta ali oni logodek v našem življenju, kakšno značilnost, tudi kakšnega uglednega veljaka ali pa si privoščil opis kakšnih razmer v javnem, političnem ali umetniškem svetu, vendar jih podaja kot stvari, ki so vredne bolj smeha, kakor pa prezira. V Milčinskega satiri zmaga je dobrodušen humor nad jedkim sarkazmom. Svoje feljtone, črtice in novele je izdal po vojni v zbirkah »Suha roba« (1919), »Drobiže« (1921), pod psevdonimom Fridolina Zolne pa je izdal: »Dvanajst kratkočasnih zgodbič« (1923), »Gospod Fridolin Zolna in njegova družina« (1923), »Tokraj in onkraj Sotle ter tam preko« (1925). Dalje je izdal: »Zgodbe kraljeviča Marka« (1923). S svojimi pripetkami pa je zalagal mnogo slovenskih listov, družinskih, zabavnih in mladinskih revij. Tudi »Slovenec« je imel čast šteti njega med svoje sotrudnike. Nad vse priljubljen pa je bil Milčinski kot pretnatelj v radiu. Redke so slovenske družine, ki imajo radio, pa ne bi ob določenih urah poslušale vse zanimive historije, s katerimi je znal staro in mlado zabavati neprekosljivi Milčinski.

Ze sedaj je sodbja o Milčinskem jasna. Nedvomno je največji dosežani slovenski humorist in eden najzanimivejših, najbolj mladih pisateljev. Pisatelj, kakor je bil Milčinski, je redke tudi med drugimi narodi in v drugih časih. Mnogo bolj pa ga bomo v sedanjih časih pogrešali Slovenci. Prav nikogar ni, če pogledamo še tako na drobno, ki bi vsaj od daleč mogel nadomestiti Milčinskega. Osebnost je bil Milčinski izredno odkrit. Nič ovinkastega, nič nejasnega ni bilo v njem in njegovem značaju. Misel, ki jo je imel, je povedal naravnost in če le mogoče z najbolj preprosto, vsakomur razumljivo besedo. Bil je mož dela in sredi dela ga je zalotila smrt. Danes je še do pol 1 popoldne delal v pisarni v Wolfovi ulici. Njegov svak dr. Krejčji je opazil, kako je Milčinski v trenutku krčevito zagrabil za svoj stol. Dr. Krejčji je nato šel v svojo sobo, Milčinski pa je vstal in si hotel obleči suknjo. Tedaj je dr. Krejčji zaslišal iz sosednje sobe, kako se je nekaj zrušilo. Bil je Milčinski, ki je omahnil in se sesedel na stol pri steni. Dr. Krejčji je poklical zdravnika dr. Volavška, ki je ugotovil, da je Milčinskega zadela kap. Dr. Volavšek je Milčinskemu dal injekcije, p. Frančišek Ačko pa ga je dal v av. olje. Dr. Volavšek je odredil takoj prevoz z reševalnim avtom v bolnišnico. Ves trud zdravnikov pa je bil brezuspešen — ob 14.15 je Milčinski izdihnil.

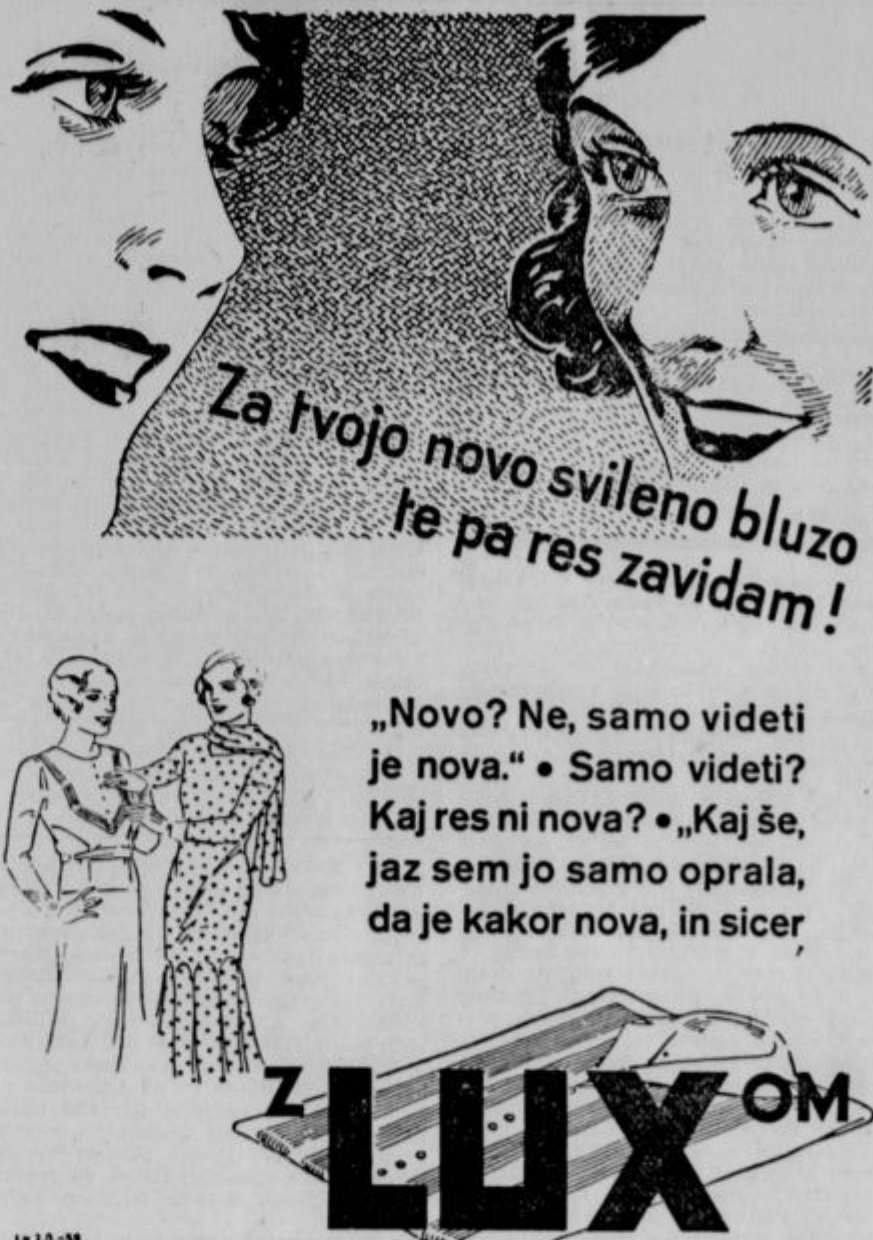
Pokojni Milčinski zapušča soprogo gospo Marijo, rojeno Krejčji, tri sinove, od katerih eden študira jus, dva pa gimnazijo, ter hčerko slušateljico filozofije. Svoji družini je bil pokojnik zgleden oče ter ga je s svojo družila zglebna ljubezen.

Več apomenikov si je postavil Milčinski: kot človek, kot ljudski sodnik, kot socialni delavec, kot velik slovenski humoristični in mladinski pisatelj. Ime Milčinskega ne bo živel samo trajno v literaturi in kulturni zgodovini, živel bo tudi v srcih in v resnični hvaležnosti vseh slovenskih ljudi, zlasti pa v srcih mladine, za katero je stori in dejanju toliko dobrega in ki ji je podaril najlepše, kar sta ustvarila njegov veliki um in njegova vedra duša. C. K.

Praktični zdravniški tečaj

Belgrad, 22. oktobra.

V dneh od 1. do 16. t. m. se je v Belgradu vršil prvi tovrsten tečaj za praktično zdravništvo, katerega organizacijo je izvedel v zvezi s šte nekaterimi profesorji belgrajske medicinske fakultete profesor in sedanji dekan dr. O. Antić. Tečaj je nad pričakovanje dobro uspel. Slušateljev — zdravnikov iz raznih delov države — je bilo čez dvesto. Profesorji medicinske fakultete tukajšnje univerze so oskrbeli 37 strokovnih predavanj. Za idejo tovrstnega tečaja so se posamezni profesorji že pred leti ogrevali, zlasti ker so videli, kako plodonosne rezultate daje podobni tečaj v inozemstvu. Toda radi tehničnih zaprek so tečaj pri nas mogli organizirati šele letos. Namen mu je, da zdravnikom na deželi da priliko, da si zopet osveže znanje in da se seznanijo z novimi znanstvenimi in praktičnimi pridobitvami in izsledki. G. dr. Antić je v izjavi, ki jo je včeraj dal časnikarjem, vesel poudaril, da je v krogu praktičnih zdravnikov naletel s tečajem na mnogoštevilen odziv, kar je dokaz, da zanimanje za tečaje te vrste obstoji pri nas in da so isti tudi potrebni. Belgrajska medicinska fakulteta bo preko svojih profesorjev odslej vsako leto prirejala podobne praktične zdravniške tečaje.

Število belgrajskih visokošolcev padlo za 2000

Belgrad, 23. oktobra.

Vpisovanje slušateljev na belgrajski univerzi je končano. Število slušateljev je zadnja leta, kakor znano, rapidno rastle. Letošnje leto pa v tem oziru pomeni občuten padec. Po pravkar objavljeni statistiki, ki je izdelana v dekanatih posameznih fakultet belgrajske vseučilišča, je razvidno, koliko je upadlo število slušateljev v zimskem semestru. Dočim je število slušateljev belgrajske univerze v lanskem letnem semestru znašalo 8477, se je sedaj znižalo kar na 6531 slušateljev, kar pomeni procentualno skoraj 23 odstotkov, številčno pa razliko za 1946. Novo vpisanih slušateljev je letos 1849 (lani 2377). Po fakultetah je letos zmanjšano število slušateljev: na pravni za 887, na filozofski za 490, na tehnični za 443, na medicinski za 54, na bogoslovni za 65, na kmetijsko-gozdarski za 7.

Tako velik padec slušateljev v letošnjem letu mora imeti svoje posebne vzroke. Mislim, da je glavni: pomanjkanje denarnih sredstev. Zlasti kmet je v sedanjih krizi občutljivo prizadet in kmečke mladine bo, če bodo take razmere trajale še dalje, vsako leto manj. Kolika škoda je to, si lahko vsak misli, posebej še, če vpošteva znano dejstvo, da podeželje daje po navadi boljši material za študij ko mesto. Poleg dragega vzdrževanja v mestih jih je letos tudi novouvedena šolnina precej odvrnila od študija. Tudi vpisnina in izpitne takse so se povečale. Kolikšne krize je ravno šolnina prizadejala v tem semestru, se vidi že iz same številke, ki znaša za belgrajsko univerzo 1.304.025 Din. Ako pa bi seštel vse takšne datjave, ki so jih plačali slušatelji belgrajske univerze zadnji mesec, bi prišli do vsekakor visoke številke 4.000.000 Din (ta številka je že pred dnevi neke zabeležena).

Pevski zbor slovenskih vojakov v Nišu

Slovenski fantje, ki služijo v 1. pionirskem polku v Nišu, so se združili v pevski zbor, ki ga vodi inženjerski podporočnik g. Nikolaj Gorski. Poleg podporočnika Gorskega vidimo na sliki tudi poveljnika polka g. inženjerskega polkovnika Vladimirja Babiča. Pevski zbor je nastopil na dan polkove proslave in je s prav dobrim uspehom zapeel »Zabec in »Večerni zvone«. Zbor je pohvalil Nj. Vel. kralj Aleksander, ki se je udeležil polkove slave.

Slomškova proslava pri Mali Nedelji

24. oktobra.

Slomškovih proslav smo imeli tekom septembra in oktobra nešteto, a malo je bilo takih, ki bi se mogle kosati s proslavo, ki jo je včeraj priredilo Slomškovo prosvetno društvo pri Mali Nedelji. To je bila proslava, kakor smo jih vajeni videti v mestih, ne pa na vaških odrih. Pri proslavi sta sodelovala tudi pevski zbor iz Sv. Jurja ob Ščavnici in od Sv. Tomaža.

Vsej prireditvi je vlil dušo domači g. župnik Ostrž, ki je desetletja sem znan kot eden najboljših organizatorjev in ljudskih prosvetiteljev. Vse pestri program je zžil v lepo celoto, ki je navzoče stopnjema navduševala in ob koncu navdušila do največje stopnje. K navdušenju je mnogo pripomogla ognjevit beseda g. msgr. prof. Vrežeta iz Maribora, ki je v vznesenih besedah orisal Slomška kot največjega sina slovenske matere. Višek proslave je bil skupni nastop treh pevskih zborov (domaćega, jurjskega in tomažoveškega). Zapeeli so kantato »Vesela doma«, ki jo je nalašč za to priliko komponiral g. p. Frančišek Ačko iz Ljubljane. To je bila mogočna pesem, ki so jo lahko postavili v vrsto najlepših. Ljubek je bil nastop predic. Igra »Prisega...« je ganila navzoče do solz. Prireditve se je zaključila z »Večerno...«, ki so jo zapeli zbori skupno.

K proslavi se je zbralo nad 500 oseb. Med na-

vzočimi so bili razen msgr. Vrežeta gg.: J. Gašparič, stolni kapelnik in pevovodja »Mariborac«, Kolenc Franc, tajnik KA in urednik »Nedelje« iz Maribora, Sattler iz Sv. Jurja, Ašič iz Križevca, Zaherl, Potočnik, Schöndorfer iz Ljutomera, Strnad od Sv. Tomaža, I. Stojković iz Murske Sobotе, domače učiteljstvo in ostalo izobraženstvo. Kakor ostalo občinstvo, tako je prireditve v največji meri navdušila tudi vse navedene.

Slomškovega prosvetnemu društvu pri Mali Nedelji iskreno čestitamo in mu želimo, da bi ga Slomšekovi duh tudi vnaprej vodil po potu krščanske prosvete.

Št. Jernej

Proslavo 70 letnice Slomškove smrti prired Prosvetno društvo v nedeljo popoldne v društveni dvorani. Na sporedu so govori, deklamacije, petje otroškega zbora in godbene točke. — Prijatelji iz častilci velikega slovenskega škofa, k proslavi toplo vabljeni!

Jubilej tihega dela in ljubezni. Naš g. župnik in duhovni svetnik Anton Lesjak obhaja te dni 30 letnico prihoda v Št. Jernej in 20 letnico, odkar je postal knezoškofijski duhovni svetnik. Gospodu župniku, ki je letos obhajal tudi 75 letnico življenja, najlepše čestitamo in mu želimo še mnogo zdravih in veselih dni!

Ljubljana

Kaj bo danes?

Drama: »Lopez«. Red A.
Opera: »Hilapee Jerneje«. Red C.
Kino Kodeljevo: Ob 8 dvojni spored »Junaki zračnih višav« in »Cesarjeva ljubeča«.
Nočno službo imajo lekarne: mr. Leustek, Resljeva 1; mr. Bohinec ded., Rimska 25, in dr. Stanko Kmet, Dunajska 41.

Moderne zimske plašče

v veliki izbiri in po najnižjih cenah dobite pri

„ELITE“

damska in moška konfekcija
Ljubljana, Prešernova ulica 9.

Umetnostnozgodovinsko društvo v Ljubljani priredi v sredo 26. oktobra ob 3 popoldne ogled a. m. meniškne knjižnice (Quaglietta freske) in stolne cerkve (Quaglio, Langus, Lichtenreiter, Zajec, Tome, Robba, Angelo Pozzo). Povabljeni vsi prijatelji umetnosti brez izjeme. Vodil bo mgr. Viktor Steska. Sestanek pred semeniščem.

Celisti Cenek Seldbauer. Na slavnostnem koncertu, ki bo v proslavo češkoslovaškega narodnega praznika v petek, dne 28. t. m. v Unionski dvorani, sodeluje kot solist-čelist g. Cenek Seldbauer iz Ptuj. Gospod Seldbauer je absolvent praškega konservatorija, kjer je bil učenec prof. Jana Buriana. Po dovršenem praškem konservatoriju je dovršil še mojstrsko šolo z odličnim uspehom leta 1926. Nato je bil tri leta pod dirigentom Václava Talicha, član češkoslovaške Filharmonije in pozneje solist-čelist v praškem radioorkestru. V Pragi je sodeloval tudi v komorni skupini: Češki nonet. Sedaj je že par let učitelj na šoli Glasbene Matice v Ptuj, obenem pa tudi zborovodja pevškega zbora Glasbene Matice. Na svojem prvem koncertnem nastopu v Ljubljani bo izvajal Foersterjevo Sonato op. 45, dalje Sukovo balado in Hilmerovo Serenado. Foersterjeva Sonata je umotvor največje glasbene vrednosti. Celisti so redke pojave na našem koncertnem odru, tembolj so veselimo na Seldbauerja, ki je znan kot izvrsten mojster na svojem kraljevskem instrumentu. Poleg Seldbauerja nastopi koncertna pevka Holčeva iz Prage in pa operni orkester pod vodstvom ravnatelja Polca. Sedeži so v predprodaji v Matični knjigarni, stojišča pa so prosta, kdor želi imeti stojišče, naj ga dvigne v Matični knjigarni. Brez vstopnice vstop v koncertno dvorano ne bo dovoljen.

Tuskoprometni svet kraljevske banske uprave nam sporoča, da se je preselil iz svojih dosedanjih uradnih prostorov v Sečemburgovi ulici št. 7 v palačo Ljubljanske kreditne banke, III. nadst., poleg prostorov Zveze za tujski promet v Sloveniji. Začasná telefonska številka je 24-72.

Preureditev šentpeterskega parka. Pretekli teden so pričeli dovažati na travnati del tega parka prst s cestišča (t) Resljeve ceste. Zemljišče bo zvišano za okrog 40 do 45 cm. Visoko grmičevje in drevje ostane, dočim bodo nizko grmičevje odstranili, nasuti svet parka pa bodo nasejali s travo in ob novem potu ob meji zasadili z drevjem, da bo delalo, ko se razraste, senco. Ob novih potih bodo spomladni postavljene klopi. Prst, ki so jo napeljali, je pa pomešana s kamenjem in sodrom in ni bila presejana, zato tudi trava ne bo uspevala, kakor bi bilo potrebno.

Organizacija mestnih starovpokojevcv. Pri sestanku meseca februarja letos so mestni starovpokojevcv, kakor je bilo že poročano, sklenili v varstvo svojih pravic in interesov sploh, ustanoviti svojo lastno, samostojno organizacijo. Ker so tozadevna društvena pravila sestavljena, se bo razpravljalo o njih na sestanku vseh mestnih starovpokojevcv, ki je določen za torek, 25. oktobra t. l. ob 5 popoldne pri Novem svetu, in na katerega vabimo vse starovpokojevcv, da se ga v lastnem interesu udeležijo. Po sprejetju in obveljšanem odločenju društvenih pravic se bo vrnil ustanovni občni zbor in izvolil društveni odbor.

Asfaltirni tlak so zadnji čas popravili na voglu hodnika pri vojvode Mišiča vojašnici in na voglu na taboru. Drugod pa je še vedno razkopan!

Ptice pevke se umikajo iz gozdov. Po vrtovih in parkih je videti zadnje dni vedno več kosov, ščinkavcev, senic i. dr., ki so zapustili gozdove in iščejo v bližini hiš hrano. Nekateri sijojo, da pomeni ta zgodnja preselitev — zgodnja zima.

Zastrupljenje s plinom. K tozadevni notici v »Slovenec« z dne 20. t. m. pripominjamo, da se delavec Mehmed Kovačević ni zastrupil s plinom radi defekta pri plinski cevi, temveč s plinom, ki nastane pri nepopolnem izgorjevanju koksa ali oglja.

V Ljubljani umrli od 14. do 20. okt. 1932.: Jakopič Evald, 60 let, šef signal. oseba drž. žel., Celovška c. 23-1; Jevnikar Neža, roj. Šebenik, vd. Kušar, 75 let, vdova uslužbenca drž. žel. Hranišniška c. 8; Böhm Kamila, 81 let, zasebnica, Po-

ljanska c. 16; Gruđen Jožef, 66 let, viš. poštni kontrolor v pok., Rimska c. 7; Zajc Milan, 18 let, puškarski pomočnik, Karlovska c. 10; Velikonja Cvetka, 5 mesecev, hči banov. sekretarja, Sv. Petra cesta 93-1; Pompe Helena, roj. Mahnič, 81 let, zasebnica, Vidovdanska c. 9; Goljar Marija, roj. Bahar, 74 let, vdova miz. pomočnika, Japljeva ul. 2. Skubica Vladimir, 4 mesece, sin trg. pomočnika, Galjeva 52. — V ljubljanski bolnišnici so umrli: Avsee Ivan, 3 leta, sin kočarja, Mala Stanga 1 pri Litiji; Prek Ida, 7 mesecev, hči postrežnice, nestalnega bivališča; Prijatelj Ladislav, 23 let, duinar, Rakovnik 19 pri St. Rupertu; Rome Jožefa, 48 let, žena rudarja, Hrastnik 75. Oselj Amalija, 3 mesece, hči hišarice, Smlednik 19; Hirselj Dragica, 5 dni, hči rudarja, St. Jurij, srez Krško; Gogala Katarina, 65 let, žena kamnoseka, Resljeva c. 30; Grošelj Marija, pol meseca, hči krojača, Vodovodna c. 53; Kamlj Olga, 3 mesece, hči čevljarja, Nove Jarše 51, Moste; Mikuš Ivan, 57 let, uradnik OUZD, Hirska ul. 22; Sever Vanda, roj. Menčin, 28 let, zasebna uradnica, Lenovdarska ul. 33; Maksimovič Milorad, 28 let, krojač, Belgrad; Dimič Miloš, 28 let, artiljerijski poročnik, Kamnik; Sojer Ignac, 3 mesece, sin delavca, Podgorica 73 pri Ljubljani; Omeje Vinko, 9 mesecev, sin delavca, Zlebe 43 pri Medvodah.

Vsakdo pravi, vsakdo reče,
vseposod se govori:
»Kar na račun Slamič peče,
vedno še najbolj diši!«

Kalivci nočnega mira. Nekako opolnoči v noči na nedeljo je zbudilo prebivalce Hrenove ulice neznošno vpitje »ponožnjaške trojice«. Po ulicah sta se prerivala dva moška in neka ženska. Vpitje je presegalo vsako mejo dostojnosti, posebno ženska je rabila prav izbrane izraze. V podkrepitev svojih divjaštev je »dama« razbila šipe na oknu dr. Logarjeve hiše v Hrenovi ulici 3 v pritličju, kjer stanuje gospa Tičarjeva. Pred nedavnim so v isti ulici priredili neznani ponožnjaški enake izgrede. Dogodil se je tudi slučaj, da so se v Hrenovo ulico pripeljali z avtom v zgodnjih jutranjih urah »stručni« mešanice in se nato pripravili s šoferjem s tako krepkimi glasovi, da se je zbudila cela sosesčina. — Prosimo prav vljudno poljo, da posveti tej ulici malo pozornosti, da bodo imeli stanovalci mir pred ponožnjaki.

Pumparce, obleke, trenchcoat najceneje A. Presker, Sv. Petra cesta 14.

NAGROBNE SVETILJKE JULIJ KLEIN — Wolfova ulica 4.

Ptuj

Pobalinstvo. Pred nekaj dnevi so do sedaj neznani zlikovci v pozni noči v vasi Zlatolci potegnili čez državno cesto Ptuj-Maribor 4 mm debelo žico; na eni strani so žico privezali na drog električnega daljnovoda, na drugi strani pa na javljanjo debelo in sicer v višini 1,25 m. Ko je ob 23.45 privozil iz Ptuja tovorni avto, last Franca Simončiča, je zadel v napeto žico, ki pa se je pretrgala. K sreči se ni zgodila večja nesreča, razbila so se le stekla na kabini pred volanom. Orožniki iz St. Janža so takoj začeli s preiskavo, ko so o tem dogodku zvedeli, toda storilcev še niso mogli najti. Na licu mesta so našli telefonik, ki ga je najbrž eden brezvestnežev v naglici pozabil pobrati. Upati je, da tako pobalinstvo ne ostane nekažnovano.

Smrtna kosa. Umril je pri Sv. Urbanu vpočkani nadučitelj Ivan Kocmut v 85. letu starosti. Pokojnik je služboval na osnovni šoli nad 40 let. Bodi mu blag spomin. Preostali nam še sožalje.

Požar. V nedeljo 23. t. m. ob 9 je izbruhnil požar pri kočarici Mariji Fridl na Hajdini. Zgorelo je stanovanjsko poslopje in hlev. Ptujski in hajdinski požarna bramba, ki sta prihiteli na pomoč, sta pogasili požar in omejili, da se ogenj ni razširil. Škoda znaša približno 10.000 Din, zavarovalnina pa le 400 Din. Na kak način je nastal požar, še ni ugotovljeno. Marija Fridl je stanovala skupno s svojo materjo, katere se je preselila k svoji hčerki šele pred kratkim, to pa radi tega, ker je pogorela in ostala brez strehe in pridobitka.

Kumanovski bitko smo tudi v Ptuj lepo proslavili v soboto zvečer s slavnostno bakljado in sprevedom; na čelu je korakala mestna godba. Glasbena matica je zapela nekaj domoljubnih pesmi, raz balkona mestne hiše pa so spregovorili župan Jerše, dr. Salamon in učitelj Šestan.

82 letna starka v Dravo. Užitičarica Urša Kuhar iz Grajenščaka, občina Vurberg, je hotela v smrt in skočila v Dravo. K sreči pa Drava na dotičnem mestu ni globoka, tako da

spe Inger. Delo ima sicer nekaj tiste svežosti, ki je pri velikih mojstrih spočetka najbolj mikavna, neko kozmično vezanost, poetično zanesenost — toda prav tisti prelom cele dobe, ki je za Ibsena tako značilen tudi v prvih dramah, je tukaj kljub vsem hudim dogodkom še precej neizoblikovan in nejasen; poraz v boju za individualno srečo nasproti trpečemu ljudstvu, ki zamaž čaka odrešitve.

Gospa Marija Vera nam je dosedaj podajala zgolj mojstrska Ibsenova dela. Zdi se mi, da sta jo pač poetični vznos pričujoče drame in problematika junakinje zanimali, da nam je predstavila delo, ki je za Ibsena samega manj hvaležno. Nekaj sodobnih zgodovinskih sporednosti, ki ostanejo v nadaljnjem razvoju neplodne, za uprizaritev najbrž ni odločalo. Domoljubna snov je vendar vedno spoštovanja vredna, zlasti ker se nam v koturnski obliki v življenju ponavadi podaja tako nepriprava in pridobitniška in je prav zato dobro, da jo vidimo tudi v etičnih odnosih. Sodim pa, da je gospa M. Vera preveč poudarila slovesnost v visoki patos in da bi igra močnejše učinkovala v manj retorični obliki in z močnejšimi notranji zarezami. Svojo vlogo gospe Inger je gospa Marija Vera zastavila v izrazito usodno igro v pričakovanje nečesa nepoznanega, ki jo dvigne v zadnjo tvegano usodnost in vrže z grozo ob tla. Kljub temu, da pri gospe Mariji Veri vemo, da dobro pozna meje lepe in polne oblike, tako so nam pri njej najlepši trenutki tihe zadržanosti, vdanosti in trpljenja. Močan, dasi nekoliko preglašen, je g. Skrbineček kot Olaf Skaktaol. G. Skrbineček se razvija v zadnjem času v smeri izrazite enostnosti in preproste plastičnosti, zato vplivajo vse zadnje njegove stvaritve močeno in zrelo. Prav posebno posečen lik je našel g. Gregorin kot državni svetnik Nils Lykke. Njegova pretežno spletkarska igra je umerjena, jasna in dosledna, zunanje prijetna in prepričljiva. Lahkovernega in mladostnega Nilsa Stevsona igra g. Jan s prav pristinimi, mladeniški usodnimi črtami. Elini gđne Boltarjeve preveč prehaja v zunanjo deklamacijo, mnogo globlja, mesto-

»Misijonska proslava v zavodu šolskih sester. Vabilu sv. ometa, da se naj tretja nedelja v oktobru obhaja kot misijonska nedelja, se je lepo odzvala mladina v zavodu šolskih sester v Mariboru. Popoldne ob 2 se je vršila proslava z izbranim sporedom. Najprej se je ob 10-letnici njene smrti počastil s primernim nagovorom in deklaracijo spomin največje slovenske misijonarke M. Ter. Ledochovske, ustanoviteljice Družbe sv. Petra Klaverja. Nato so sestrice sv. Klare nastopile v verski igri »Klic božje«, ki so jo tako lepo in globoko občuteno podelale, da so bili vsi navzoči do solz ganjeni. Pomožni škof, dr. Tomažič je v svoji besedi o misijonih govoril navzočim o obširnem misijonskem polju, ki posebno v današnjem času potrebuje veliko delavcev in sodelavcev. Priporočil je vsem družbo za širjenje vere. Nato so učenke osnovne šole nastopile v igrici »Male prijateljice bengalskih misijonov«, nakar je sledila sklepna slika in deklaracija: Kristus Kralj. Med udeleženci, ki jih je bila polna dvorana, je bil tudi škof dr. Karlin. Nabirali so se prostovoljni prispevki, ki se bodo porabili za bengalske misijone.

Zasluznemu možu čast in priznanje. V četrtek ob pol 18 bo v mestni posvetovalnici svečana seja ubožnega sveta, na kateri se bo izročilo odklonevanje dolgoletnemu in mnogozaslužnemu okrajnemu predstojniku in uglednemu mariborskemu meščanu Ivanu Pelikanu.

Celjski grofje v IV. izdaji na mariborskem odru. Mariborska drama pripravila pod vodstvom šef-režiserja J. Koviča, Kreftove »Celjske grofje«. V tej zgodovinski drami se obravnavajo dogodki na povsem drugačen način in z drugačnega vidika kakor pri dosedanjih dramskih delih o Celjanih. Stvar je v literarnih krogih vzbudila obilo zanimanja, pa tudi vroče polemike; na ljubljanskem odru je docela usela.

10 let človekoljubnega dela. Društvo za podporo revnih učencev v Mariboru obhaja letos 10 letnico svojega obstoja s prireditvijo mladinskega koncerta, dne 20. novembra v veliki unionski dvorani. Na sporedu so tudi televadni in rajalni nastopi ter dramski prizori. Šole tekmujejo z marljivo pripravo, da nudijo občinstvu čim najboljše. Mariborska društva naproša odbor, da v interesu velike človekoljubne stvari nimajo ta dan nobenih prireditev.

Cene sadju naraščajo. Sadna trgovina, ki je letos od začetka zelo slabo kazala, se vedno bolj popravlja. Sedaj prihajajo v trgovino pozna jabolka, za katera vlada med kupci živahno zanimanje. Naraslo je zlasti število inozemskih interesentov, ki nakupujejo naravnost pri kmetih. Središče sadne trgovine pa je še vedno postaja Pesnica, kjer se steka sadje s stranskih slovenjgorijskih žil in se dnevno naklada veliko številu vagonov.

Prilika za varčevanje. Na dnevnem redu je v razgovorih med našimi občinskimi očeti vprašanje nedeljenih uradnih ur na magistratu. Bilanca pravi: 100.000 Din prekozimski prihranek, ako se uvedejo nedelne uradne ure, ki jih imajo prav za prav že vsa avtonomna mesta v naši državi — razen lepega mesta pod Piramido. Toliko bi namreč prišlo stati kurivo in pa električna razsvetljava spriču najnovejšega davka na elektriko. Varčimo!

Tudi Maribor proslavi 28. oktober. Tukajšnja JČ liga priredi, tudi letos proslavo češkoslovaškega državnega praznika in sicer dne 30. t. m. s pričetkom ob 10 dop. v veliki unionski dvorani. Proslave se udeležijo tudi zastopnik ČJ lige v Brnu in zastopnik ljubljanskega konzula CSR. Na sporedu so sledeče točke: Himna; Smetana, slavnostna predigra; slavnostni govor, ki ga ima univ. prof. ing. Filkuka, podpredsednik ČJ lige v Brnu; predavanje o jugoslov. dijakih v Pragi pred 80 leti; Smetana, fantazija iz opere »Dalibor«; Dvojak, simfonična slika »Domov muje; Svoboda«; 28. říjen.

Tudi letos pomožna akcija. V četrtek, dne 27. t. m. sklicuje mestni načelnik sejo zastopnikov vseh društev in korporacij v Mariboru, ki prihajajo v poštev za organizacijo pomožne akcije. Sestanek bo ob šestih zvečer v mestni posvetovalnici in se bo na njem sprejel poseben tozadevni pravilnik.

Na Livadi je bil v nedeljo interni lahkoatletski miting SSK Maratona; posebne omembe vredni rezultati se niso dosegli. Nastopili so vsi najboljši lahkoatleti SSK Maratona razen Rudla, ki radi nezdgože še ne more nastopiti. Po točkah si sledijo: Fika in J. Vidie 18 točk; Duječ 10 točk; Schweiger 7 točk; Grmovšek 5 točk; C. Verstovšek 4, Kampič I. 4, Struel 3, Stangl 1 in Zebot F. 1.

so starko še pravočasno rešili. Onesveščeno so jo ptujski reševalci prepeljali na njen dom. Kaj je starko gnalo v smrt, ni znano.

Maribor

Esperantski tečajji se začinjajo meseca novembra. Kdor se zanje zanima, naj se oglasi pri L. Ketzler, Schenker & Comp. ali pri trgovcu F. Klanjšku na Glavnem trgu 21.

Potrditev poravnave. Prisila poravnava med trgovcem Ivanom Raunom pri Sv. Bolfenku in njegovimi upniki je potrjena.

Kolporter za razprodajo našega lista se sprejme; prijavitelj se je v upravi na Koroški cesti 1. Zasluzek lahko imajo tudi mladeniči, stari vsaj 16 let.

Zanimanje za lesene hišice je veliko. To je pokazal petkov sestanek interesentov. Poročila na tem sestanku so podala precej zanimivosti. Tako ima na primer 37 interesentov lastno zemljišče. Največje število reflektantov je za dvosobna stanovanja s pritliklinami. Lastni kapital, ki ga imajo interesi znaša Din 1.900.000. Po posameznih predmetjih so se interesi oglašili sledeče: magdalensko 83, koroško 32, meljsko 22, proti Kamnici 57, v Studencih 25, Krčevini 5, Pobrežju 2, v bližini mestne meje 48. Na sestanku se je izvolil tudi pripravljalni odbor, ki ima nalogo, da prouči finančno stanje in preskrbi interesentom definitivne proračune. V odboru so: Tumpej, Glaser, Vernik, Ogorelec, F. Nekrep, Beribak, Homac, Kralj, Justin, Tiefengruber, Jeraj, Zupančič. Za gradnjo lesenih hišic se potegujejo vsi mariborski in okoliški tesarski mojstri, trije ljubljanski podjetniki in dve dunajski tvrdki. Vseh reflektantov je dosedaj preko 900.

Prihodnja občinska seja bo dne 4. nov. v mestni posvetovalnici s pričetkom ob 18. Na dnevnem redu je poročilo predsedstva, poročila odsekov ter vprašanja in predlogi. Najvažnejša stvar na sporedu je letošnja pomožna akcija v našem mestu.

Maratonke so nastopile. V nedeljo popoldne je bil interni lahkoatletski miting damске sekcije SSK Maratona. Rezultati so bili sledeči: tek na 60 m: Cirila 8.2, Joža 9.2; tek na 100 m: Cirila 14.1, Joža 14.2; skok v daljavo: Cirila 4, Joža 3.89, Mimica 3.88; met diska: Joža 20.39, Mimica 19.92, Mira 19.87; met kopja: Mimica 18.44, Jelka 17.30, Joža 16.75.

5000 kg slame v plamenih. V nedeljo ponoči je zunaj v Radvanju na travniku veletrgovca z vinom, gosp. Rota, zažarel mogočen plamen, ki je objel velikanski kup slame. Na znamenje z mestnega stolpa so odbrzeli vrli mariborski gasilci na mesto požara ter odstranili vsako nevarnost, da bi ogenj prešel na kufe slame v bližini in pa na gospodarsko poslopje, ki se nahaja tudi v bližini. Na mesto požara sta prispele tudi požarni brambi iz Pobrežja in Radvanja. Povzročena škoda znaša okoli 3000 Din ter obstoja sum, da je zanetila požar zlobna roka.

Delavec proti delaven. Na Tezmem je prišlo v nedeljo do težkega pretepa, katerega žrtev je postal 30-letni delavec Avgust Nerat. Neki delavec mu je prizadel z nožem težko poškodbo v pleča. Ranjenca so prepeljali v splošno bolnišnico, krivca pa zasledujejo tozenski orožniki.

Piščančki — obračunavalno sredstvo. Dve prodajalki in prekupčevalki s perutnino, Terezika iz Staršincev in Lizika iz Brega pri Ptuj, sta si skočili v lase. Skočili radi bridke konkurence, mrtnja je prišla včeraj do eksplozije. V navalu ilhte in jeze sta zagrabil piščančke ter se z njimi pričeli obmetavati, dokler ni se nevidni ljudi bitki s piščančki, napravil konca organ reda in discipline. Ljudje so z začudenjem gledali ljuto borbo, pa tudi z neženiranimi komentarji.

Sv. Jurij ob juž. žel.

V nedeljskem »Jutru« se nekdo spotika na takšno gasilno društvo ob slučaju požara pri g. Salabirju v Sv. Jakobu. V pojasnilo naj služi, da nas je lastnik sam prišel povzati s svojim avtomobilom in da je 5 minut za njegovim avtomobilom prišlo že gasilno društvo na kraj požara in takoj stopilo v akcijo, koje uspeh je bil, da je rešena hiša, ki se nahaja v neposredni bližini pogorelega gospodarskega poslopja. Pobožna želja gotovih ljudi je, da bi se gasilni dan proslavil v sp. trgu. Pozivamo vas, da vzamete to stvar resno ter se pobigrate za sredstva, da se ta želja (ki je tudi naša) res uresniči. Brezplodno pa je, spotikati se nad ljudmi, ki tvorijo jedro takušnjega gasilnega društva (ki so 75 odst. priseljenici in niti 50 odst. ni hišnih posestnikov) ter so ob vsakem vremenu in času pripravljeni iti v nevarnost in naporno delo v korist bližnjega. Prosimo malo več razumevanja ter sodelovanja, ker z neumesnimi kritikami se ne postavljajo gasilni domovi in ne nabavljajo gasilno orodje, temveč le s požrtvovalnim delom ter s prispevki v ta namen se da kaj doseči, kar pa je pri nas žalibog nepoznano.

Kulturni obzornik

LJUBLJANSKA DRAMA.

Gospa Inger na Oestrotu.

Pričujoča drama nam kaže Ibsena še v dobi njegovih prvih zgodovinskih del, kjer si romantični predmeti oblikujejo v precejšnji mери na osnovi stare grške drame. Zato vidimo v »Gospe Inger«, kako je Ibsen, poznejši preganjavce in masčevalce vsakršne laži, načel že tukaj, v domoljubni drami, usodno zvezo laži in častihlepnosti in ji pripravil kruto katastrofo. Gospa Inger vse življenje oprežuje in čaka, v njeni notranjosti so skriti načrti, da nekoč postane njen sin kralj — tisti sin, ki je otrok njene mladostne ljubezni. V zasluženi zemlji, kjer vse hrepeni po odrešenju, stoji gospa Inger ob strani, dasi je vsem znano njeno domoljubje, svoje hčere je vse žrtvovala sovražnikom domovine — samo da dobi časa za svoje načrte. Nenadoma pride polom, udarec, ki je tolikšen samo v starih grških mitih in romantično usodnih zgodbah: žena misli, da je prišel njen čas, prime v roke zastavo domovine, toda neusmiljena igra diplomatskega spletkarja ji podtakne lastnega sina, da ga ukaže umoriti. Heroična mati je zastoj žrtvovala svojim sanjam troje hčera, strla se zgrudi nad sinovim truplom in spozna, da sonstran zvezd mislijo drugače kakor ona. — To usodno igro je Ibsen v načinu svojih poznejših mojstrskih zgradb, razvil samo v katastrofi in postavil pred njo celo vrsto dogodkov, ki zahtevajo končne etične razrešitve. Teh dogodkov je v »Gospe Inger« celo toliko, da ovirajo pogled v preteklost in obremenjujejo neposredni razplet igre. Prav za prav stoji v ospredju samo spletkarska igra danskega državnega odposlanca Nilsa Lykkeja, ki ga podpira prečni slučaj, da se na gradu gospe Inger sestaneeta svedski domoljub Olaf Skaktaol in odposlanec s Švedskega, sin go-

ma premagujoča je ob koncu. Izmed manjših vlog se je posebno uveljavil g. Jerman kot komorni sluga. — Igra tedaj ni izreden dogodek, vendar vedno podano odsko delo, ki zaradi svoje stroge zgodbe končno učinkuje, glede dramatične oblike pa vendarle zahteva precejšnjo mero nasilnega potrpljenja.

F. K.

NARODNA RAZSTAVA V JAKOPIČEVEM PAVILJONU IN NAŠIM UMETNIKOM MEMENTO.

Ljubljana, 22. oktobra.

Naj mi bo na tem mestu dovoljeno, da tudi jaz izpregovorim o tej Narodni razstavi vezenin, ki je sedaj odprta v Jakopičevem paviljonu, v podkropev Maleševskega članka v »Slovenec« od 18. okt. t. l. in v odgovor g. D. Popoviču v »Slovenec« od 21. oktobra t. l.

Vaskdanja pot me pelje mimo Jakopičevega paviljona; a vsakič, ko sem šel mimo, sem se natihem zgražal, ko sem zagledal sejmarsko okičene plakate vsiljivo razobešene okoli vhodnega paviljona. V duši me je zabeležilo, ko sem pomislil: nekaj si bil hram čiste umetnosti, a danes na žalost si postal bazar krame, kiča in šunda pod etiketo »Narodna razstava«. Manjka samo še močica z opico ali medvedom, ki bi z bobnom v roki vabil radovedneže na razstavo. Dan za dnem sem pričakoval, da bo kak merodajen faktor javno izpregovoril potrebno besedo in vzel omenjeno razstavo v pretres. Bil je hvala Bogu g. Miha Maleš tako junaski, da je to storil in dal duška svojemu ogorčenju v članku, objavljenem v »Slovenec«. Do danes še nisem bil na razstavi. Da sem se pa na lastne oči prepričal o resničnosti Maleševskega članka, sem se hitro odločil ter obiskal razstavo. Pregledal sem vso razstavo in ugotovil, da ima g. Maleš v svoji trditvi o razstavi čisto prav, ker res ne dela gosp. Popoviču časti, in to tem manj, dasiravno deluje na tovrstnem polju — kakor je sam izjavil — že dvajset let in najsilje so tudi visoke glave ugodno

sodile o njegovi »jugoslovanski izložbi«. Sodim namreč po tem, kar vidim. Dejstvo je, da je razobešeno kar vse poprek brez vsakega reda, krama, šund in kič, le redka so pristna narodna dela. In to naj bo poučno za naše ljudi? G. Popoviču pride vse prav, kar upa, da bi prodal, glavno da napolni svoj razstavni prostor. To je po naše povedano kšeft gosp. Popoviča narodno delo. V bodoče si ne želim videti tej podobne razstave. G. Popoviču svetujem, ako misli pozneje še prirediti svojo razstavo pri nas, da si dobi tovrstnega strokovnjaka ali umetnika, ki bi mu izločil dober material od slabega ter mu pomagal razstavo aranzirati, kakor se to spodobi pri nas v Ljubljani. Mi pa bomo veseli in hvaležni g. Popoviču in bomo podpirali njegovo požitvalno delo.

Dolžnost merodajnih krogov bi bila, da bi se v bodoče zanimali in strogo pazili, da se prepreči vsako vsiljivo prodajanje kičev in šundov.

Našim upodablajočim umetnikom pa tudi svetujem, naj se enkrat že zdravimo in naj resno začnejo skupno delati za svojo bodočnost, ker sicer se bo naše umetniško polje zarastlo a plevelom in bo prepozno.

France Gorše.

»Priče za decu«. Napisala Jelena Bilbija. Ilustracija V. Zedinski. Izdala in založila knjigarna Geza Kona iz znane mladinske zbirke »Zlatna knjiga«. Knjiga stane 1 Din. Letna naročnina na zbirko (10 knjig) znaša 10 Din.

Misijonski koledar za leto 1933. Izdalo Misijonisti v Grobljah pri Domžalah, Cena 10 Din. — Letošnji koledar, ki je že 14. v vrstnem redu, prinaša zopet prav mikavno vsebino in ima novo naslovno sliko. Vse koledar je bogato ilustriran, na koncu knjige je pa še posebna slikarska priloga. Čeprav koledar nudi v prvi vrsti misijonsko zabavo, vendar daje lep pregled o sedanjem stanju katoliških misijonov po vsem svetu, je lep odsev ogromnega in težavnega dela, ki ga vrše misijonari. Priporočamo!

Dnevna kronika

PLANINKA ČAJ

Bahovec je po reben mladim in starim za čiščenje krvi in pročišči prebavi. Zav. tek Din 20- v apotekah.

Gams - lovski plen v Gorjancih

Št. Jernej, 23. oktobra.

Ko smo lanske jesen poročali, da je neka skupina naših lovcov prinesla s svojega bojnega pohoda domačega koštruna domov, nismo niti slutili, da se bo tedaj malo zatemnela slava naših vrlih »jagrov« čez leto dni tako silno povzdignila. In kako ne? Pomislite, g. Nace Frančič, poslovodja Konsumnega društva, se je pretekli dne vrnil z Gorjancev ves razigran in dobre volje, na hrbi pa je pritovalil krasnega, okoli deset let starega gamsa, ki ga je ustrelil v svojem lovskem revirju, v pleterskih gozdovih.

Krasna žival, ki je tehtala 20 kg, se je najbrže priklatlila z gorenjskih vršacev, da si tu med mirnimi Dolenjci poišče udobno in tiho domovanje. Poleg ustrelenega živata baje v Gorjancih še dva gamsa, enega pa so že prej divji lovci poslali na drugi svet. Bosta pa žal tudi preostali živali najbrže kmalu zapadli smrti, kajti puške divjih lovcov ne prestopajo pokajo, podnevi in ponoči; če bo šlo to grozno uničevanje divjačine še tako naprej, bo lepo živalstvo, kras in dika naših gozdov, kmalu iztrebljeno in izumrlo...

Sadjarški kongres v Čačku

Belgrad, 23. oktobra.

Priloge za veliki kongres sadjarjev, ki se bo vršil od 27. do 30. oktobra v Čačku, so v polnem teku. Tu se bodo v omenjenih dneh zbrali delegati sadjarških društev iz vse države. Dostoj je pripravljen že čez dvajset referentov, ki bodo poročali o aktualnih problemih in potrebah našega sadjarstva. Najzanimivejši referati bodo v silivstvu in požlahtnivanju jabolk, ker ta dva sodeža v tem delu, pa tudi sicer po vsej državi, najbolj uspevata, dalje o organizaciji prodaje sadja doma in v inozemstvu, o pomenu sadjarstva v našem narodnem gospodarstvu itd.

Hkrati s kongresom bodo priredili tudi posebno sadjarško razstavo s tremi oddelki. V prvem bo razstavljeno sadje iz vseh delov naše države, v drugem specialno iz okolice Čačka, v tretjem pa se bo vršila prodaja.

URE-ZLATNINA-SREBRNINA

Vsa v to stroko spadajoča poravnava se sprejmejo po najnižjih cenah

R. RUŠ, urar, KRANJ, poleg lekarne

Koledar

Torek, 25. oktobra: Krizant in Darija, mučenca; Krispin.

Novi grobovi

† V Ljubljani je umrl gospod Aleksander Mattanovich, polkovnik v pokoj. Pokopali ga bodo danes popoldne ob 4 pop. — V Zgornji Šiški je neizprosna smrt ugrabila družini g. inž. Fr. Vrečka hčerko Margot. Pogreb bo danes ob 4 popoldne na pokopališču v Dravljah. Svetila jima večna luč! Zaljubljenim naše iskreno sožalje!

† V Ptujju je umrla gospa Lucija Kratina, roj. Litar, posestnica in gostilničarka, v 50. letu starosti. Bila je vzor slovenske žene, dobre srca in usmiljena do revežev. Blag ji spomin! Zaljubljenim naše sožalje!

Osebnosti

— Promocija. V ponedeljek, dne 31. t. m. bo promoviral na zagrebški univerzi za doktorja vsega zdravilstva g. Borut Vrščaj, sin oblasnega šolskega nadzornika v pok. iz Maribora. Iskreno čestitamo!

— Poročila sta se v nedeljo, 23. t. m. v cerkvi sv. Petra v Ljubljani g. Ivan Schlamberger in gđ. Kristina Selbitz. Novoporočencema želimo obilo sreče in božjega blagoslova!

— Iz vojaške službe. Odrejeni so za slušatelje rednega nižjega letaja inženjerske častniške šole naslednji inženjerski častniki: kap. II. razr. Branko Šuster, poročnik Ivan Normli, Rudolf Merlina in Vendelin Šimenc ter podporočnik Leonid Goranski; za upravnika inž. skladišča Boke Kotorske nižji voj. uradnik III. razr. inž. teh. stroke Josip Novak; za vršilca dolžnosti poveljnika voj. podkovske šole konjeniški kap. I. razr. Slavoljub Vrkljan; za vršilca dolžnosti poveljnika 2. eskadrona 8. konj. polka konj. poročnik Ivan Zagar; za pobočnika 3. konjeniškega polka konj. kap. II. razr. Anton Krpan; za poveljnika 2. čete, 2. bataljona, 1. pionirskega polka inž. kap. II. razr. Vladislav Mazur; na službo v voj. geografski inštitut inž. poročnik Ivan Kretič; za vršilca dolžnosti inštantanta poveljstva kralj. garde nižji voj. uradnik III. razr. ekon. stroke Ivan Varšev; za zdravnika 1. planinskega pešpolka sanitetni poročnik dr. Danilo Brezigar; za zdravnika 32. pešpolka in mostarske garnizije sanitetni poročnik dr. Janez Gantar ter za učitelja v šoli za rez. topniške častnike topniška poročnika Andrej Pirc in Karlo Novak.

— V IX. pol. skupino je napredoval drž. mojster-ključavničar 2. diviz. konj. topništva Ivan Poček.

Ostale vesti

— Proslava češkoslovaškega narodnega praznika. Konzulat RCS v Ljubljani je čast sporočil, da priredi konzul v petek dne 28. oktobra, na dan češkoslovaškega državnega praznika, recepcijo na Erjavčevi cesti št. 21, I. nadst., od 11 do 14. Na to proslavo dovoljuje si konzul vabiti vse pripadnike RCS in prijatelje češkoslovaškega naroda.

— Prepovedano tisk. Državno tožilstvo v Zagrebu je prepovedalo prodajati in razširjati št. 41

tednika »Katoliški list« in št. 235 z dne 17. oktobra dnevnika »Obzor«, ki se tiskata v Zagrebu.

— V Službenih novinah št. 245 od 22. t. m. je objavljen v prilogi »Pravilnik o objavljanju zdravil in zdravilnih specijalit« v časopisu (dnevnikih).

— Osrednje društvo nižjih poštinih in brzojavnih uslužbencev v Ljubljani sklicuje za nedeljo dne 6. novembra t. l. svoj izredni občni zbor v beli dvorani hotela Union ob 14 popoldne s sledečim dnevnim redom: 1. Čitanje in odobritev novih pravil prilagojenih predpisom § 76. novega Uradniškega zakona. 2. Slučajnosti. Če bi izredni občni zbor ob napovedani uri ne bil sklepčen, se bo vršil pol ure kasneje ob vsemem številu navzočih članov. Člane društva vabimo, da se izrednega občnega zbora v polnem številu in točno udeležijo.

— Nesreča v opekarni. V opekarni v Kosezah pri Ljubljani se je ponesrečil včeraj popoldne 20 letni delavec Mihael Narobe, uslužben pri Tönniesu in doma iz Zgornjih Pirnič 62. Padel je s strehe in si zlomil levo nogo. Reševalni avto ga je prepeljal v ljubljansko bolnišnico.

— Bik ga je nabodel na rogove. V novosadskem predmestju Sajlovo se je na travniku vršil sridi boj med bikom in kravo. Poleg delavcev, ki so v bližini sprajljali seno, je šel ranjeni kravi z železnimi vilami na pomoč tudi 67 letni Peter Fekete, ki je bika nalahno udaril. Razjarjeni bik je pa Petra nabodel na rogove in ga na mestu ubil.

— Založba v gostilničarjevi družini. Ustrelil se je gostilničar Franjo Boj iz Nedeljske pri Čakovcu. Po prepiti noči v Čakovcu se je zjutraj vrnil pijan domov. Žena ga seveda ni sprejela preveč ljubeznivo, nastal je med njima prepri. Med katerim je Boj ustrelil proti ženi, pa je k areti ni zadel. Medtem so prišli njegovi znanci in prijatelji, s katerimi se je Boj delj časa zabaval. Ko so odšli, je vzel samokres in se ustrelil.

Slatinske tablete za hujšanje oastrijo pso preobino toiščo in Vas napravijo vitke, mladostne in lepe. Apoteka BAHOVEC, Ljubljana

— Na zatožni klopi zaspal. Pred senatom okrožnega sodišča v Mostarju se je zagovarjal kmet Ilija Milčević, ker je v pijanosti hudo ranil nekega trgovca. Obsojen je bil na dva meseca zapor. Med razpravo je Milčević na zatožni klopi sladko zaspal in so ga morali sodniki večkrat buditi.

— Za Vincencijevo konferenco v Št. Vidu nad Ljubljano daruje neimenovani mesto vstopnice v cirkus Gleich 12 Din.

— Osebe, ki trpe na žolčnih in jetrnih boleznih, žolčnem kamnu, preobili tvorbi kisline in napadih protina, uredijo lenivo delovanje črev z rabo naravne »Franz-Josef«-grenčice. Može zdravniške prakse so se prepričali, da je »Franz-Josef«-voda zanesljivo in zelo milo učinkujoče salinično odvajalno sredstvo, ki se more priporočiti tudi pri kilah, ranitvi črevesa in prostata-hipertrofiji. »Franz-Josef«-grenčica se dobiva v lekarnah, drogerijah in specerijskih trgovinah.

— Ali ste že vložili: Prijavo dohodkov od zgradb (zgradarina) za leto 1933? Pohitite — prijave morajo biti vložene do 31. oktobra t. l. pri davčni upravi — sicer kaznen. Potrebne tiskovine dobite v Jugoslovanski knjigarni v Ljubljani, pola stane 1 Din. — Istotam se dobi tudi zelo praktična knjižica, katero je spisal davčni kontrolor L. Novak in iz katere dobite vse zakonite določbe, ki jih morate poznati za pravilno in pravočasno napoved in sestavo davčne napovedi in drugih vlog na davčno oblast kakor prošnje za trajno ali začasno davčno oprostitve zgradb, odpis zgradarne radi praznostanja ali neizpolnitosti najemnine itd. itd. Knjižica vsebuje razne vzorce davčnih napovedi, ključke za pravilno izračunavanje mestne davšine iz kosmate najemnine, ključke za izračunavanje odbitkov zgradarne, dopolnilnega davka k zgradarini, pridobitni in zemljariji. Vsem hlinim posestnikom knjižico toplo priporočamo.

— Posode nimate. Centralna vinarna Vam nudi vino v svoji posodi najugodnejše.

— Odlična postrežba — damski modni atelje Josipina Igljič, Ljubljana, Tavčarjeva 3.

Jesenice

Občni zbor Krekovega prosvetnega društva. V četrtak zvečer se je v društvenih prostorih vršil redni letni občni zbor Krekovega prosv. društva. Posamezni odseki so imeli svoje občne zbore že pretekli dne, ta večer pa je polagal račune glavni odbor. Pri volitvah novega odbora je ostalo skoro vse pri starem. Tudi za bodoče društveno leto 1932-33 je prevzel predsedništvo društva g. Krizman Andrej.

Društvenega koledarčka za l. 1933 vam ni treba naročati iz Ljubljane, ker ga lahko dobite v prodajalni devocijalni v Krekovem domu, kjer imate na razpolago tudi razne nabožne in druge knjige. Vsak društveni član naj bi imel tak lep in priročen koledarček, v katerem najde poleg drugega zanimivega gradiva tudi seznam vseh prosvetnih društev Slovenije.

V veliko korist našim gospodinjam je trg, katerega je županstvo pred par leti vpeljalo in marsikdo pride na ta način poceni do zelenjave, sadja in drugih vsakdanjih potrebščin. Nikakor pa ne gre, da bi bili prvi na trgu prekupčevalci in branjevalci ter vse boljše blago se pred prihodom gospodinj nakupili, nato pa na svojih stojnicah dražje prodajali. Mestno županstvo naj bi tudi tu napravilo red. Sele obo blago, ki bi preostajalo, naj bo na razpolago prekupcem in drugim, ki se pečajo s prodajo zelenjavi.

Domžale

Tako težko in z veliko nervozo pričakovani »domžalski derby«, to je srečanje v prvenstveni tekmi obeh domžalskih klubov, je prineslo SK Disku dve krasni zmagi. Rezerva je zmagala nad rezervno SK Domžal s 3:1 (2:0). Srečanje prvih moštev, za katero je vladal velikanski interes ne samo v Domžalah, temveč po vsej bližnji in daljnji okolici, je prineslo SK Disku drugo zmago v razmerju 2:0 (1:0). Rezultat je popolnoma regularen, dasi je moštvo Domžal igralo z izredno voljo do zmage in s požrtovalnostjo, ki je redka. Toda vsi napadi so končali ob izborni razpoloženi formaciji halfov in branilcev, ali pa so končali v rokah odličnega

Diskovega vratarja, ki je to nedeljo podal svojo najboljšo dosedanja igr. Izmed zmagovalcev je bila na višku obramba, pa tudi napad je zadovoljeval, pri premaganih je bil najboljši levi krilec, dober pa tudi srednji napadalec. Občinstva je bilo nad 1000, ki je z zanimanjem spremljalo borbeno, vendar pa vsekoli fair igro obeh moštev. Sodnik g. Lukežič, dober in objektivni, grešil pa je pri presoji faulov, kjer je kaznoval velikokrat čisto pravilno replanaje in s tem igro po nepotrebnem trgal.

Celje

— Iz srednješolske službe. Drobne Rudolf, profesor na klasični gimnaziji v Mariboru, je premeščen na tukajšnji realni gimnazij.

— Tretja predstava »Mlinarjevega Janeza«, ki se je vršila v nedeljo popoldne v dvorani Ljudske posojilnice, je zopet privabila toliko občinstva, da je moralo veliko ljudi oditi, ker niso dobili prostora. Igra ponovi Krekova družina v nedeljo, dne 30. t. m. in sicer po znižanih cenah.

— Dekliški odsek KPD vabi vse članice, da se gotovo udeležijo sestanka jutri v sredo ob pol uri zvečer v Domu.

— Slike, predstavljajoče zadnjo predstavo gledališke družine »Skopuh«, se dobe v Prosvetnem tajništvu na Cankarjevi cesti 4.

— V zakon so stopili: Cvek Franc, posestnik na Zg. Hudinji in Neža Ternin, posestnikova hči iz Grahovega pri Bači. Lapan Jakob, pekovski mojster v Celju, in Jožeta Devčnik, posestnica v Gaberju.

— Umrla so: Ana Rataje, 70 letna posestnica na Ostrožnem 17. v javni bolnišnici pa Kramerski Andrej, 23 letni posestnikov sin z Bezovice v konjiškem okraju.

— Ustanovni občni zbor zadruge za nabavo kredita državnih uslužbencev, se je vršil v soboto zvečer v Narodnem domu. Delokrog nove zadruge bo obsegal teritorij celjskega okrožnega sodišča. Ustanovni občni zbor je vodil sodni svetnik dr. Dolničar, ki je imel tudi kratko predavanje, v katerem je razpravljal na splošno o pomenu združništva. Sprejeta so bila pravila in izvršene volitve v upravni in nadzorni odbor. Odbor se bo konstituiral šele naknadno. Dosedaj je pristopilo k zadrugi 38 članov kot ustanoviteljev, ki so tudi vplačali deleže po 100 Din. Novi člani bodo morali pred sprejetjem podpisati pristopnico. Zadruga misli najeti pri centrali 500.000 Din posojila.

— Sport. V nedeljo so se vršile v Celju 3 nogometne tekme, dve na igrišču pri »Skalni kleti«, ena popoldne na Glaziji. Posebno popoldnaska tekma na Glaziji je bila in je še predmet raznih razgovorov. Igrala sta SK Celje in SK Slovan iz Ljubljane. Rezultat je bil 1:0. Do tu bi bilo vse v redu. Toda kar se dogaja pri teh športnih tekmah, presega že vse meje. Vpitja in kričanja, ne ravno človeka vrednih sunkov v žogo brezštevilna. Sama čisto navadna surovost. Enega igralca so morali prenesti celo v bolnišnico. In pri takih »plemenitih« tekmah naj se uči in vzgaja naša mladina, o kateri vedno tožimo, kako je pokvarjena. Z veseljem pozdravljamo in odobravamo sklep tukajšnjega gimnazijskega ravnateljstva, ki je prepovedalo dijakom vsako udeleževanje pri nogometu. Če že hoče kdo igrati, naj igra tako, da bo to človeka vredno, ni pa treba dajati pri tekmah duška svojim instinktom, ki kakor se nam dozdeva, že niso več popolnoma človeški. fmejnjo vedno pred očmi, da se nasproti Glaziji nabaja javna bolnišnica, kar bi morali vpoštevati i igralci i gledalci!

— Nesreča. Nogo si je zlomila 28 letna delavka v tovarni Westen Flis Marija iz Gaberju, Mariborska cesta 19. Prepeljati so jo morali v javno bolnišnico.

Radio

Programi Radio-Ljubljana

Torek, 25. oktobra: 11.15 Šolska ura: Jugoslavija v kulturnem oziru, II. in III. stopnja (Dr. Vilhor Bohinec). 12.15 Plošče. 12.45 Dnevne vesti. 13.00 Čas, plošče, borza. 17.30 Salonske kvintet. 18.30 Nemščina (Dr. Ivan Grafenauer). 19.00 Naše duhovne zajednice (Dr. St. Gogala). 19.30 Repatice in meteoriti (A. Peterlin). 20.00 Kako postanem govornik (I. Peruš). 20.50 Orgelski koncert, izvaja msgr. Stanko Premrl, ravnatelj stolnega kora s sodelovanjem viole (Gustav Kantor). 21.30 Prenos iz Zagreba. 22.30 Čas, poročila.

Sreda, 26. oktobra: 12.15 Plošče. 12.45 Dnevne vesti. 13.00 Čas, plošče, borza. 17.30 Otroški kotiček (Gđ. St. Vencajzova). 18.00 Salonski kvintet. 19.00 Ruščina (Dr. N. Preobraženski). 19.30 Literarna ura: V spomin Antonu Funtku (Prof. Fr. Koblar). 20.00 Samospevi gđ. Anice Kristanove. 20.30 Samospevi g. Avgusta Živka. 21.00 Prenos iz kav. »Zvezdas. 22.15 Čas, poročila.

Drugi programi

Torek, 25. oktobra:

Zagreb: 21.30 Slovanski večer. Igra orkester zagrebške opere — 22.40 Večerni koncert. — Milano Torino Genova Trst Firenze: 20.30 »Aida«, opera. — Barcelona: 21.15 Večerni koncert — 22.10 Radio orkester — 22.30 Plesna glasba. — Stuttgart: 20.00 Bayruthski večer — 22.45 Plesna glasba. — Toulouse: 21.00 Ruska glasba — 21.30 Večerni koncert — 21.45 Dunajska glasba — 23.15 Plesna glasba — 0.05 Angleška glasba. — Berlin: 20.00 Zborovno petje 20.30 Igra — 22.10 Poročila. — Belgrad 21.30 Prenos iz Ljubljane — 22.30 Ciganska glasba. — Rim: 22.10 Pester koncert — 22.30 Simfonični koncert. — Langenberg: 20.45 Igra — 22.05 Poročila. — Praga: 21.00 Ruska koralna glasba — 21.30 Kvartet — 22.20 Poljudna glasba. — Dunaj: 20.40 V deželi krizantem 21.20 Igra — 22.15 Plesna glasba. — Budapest: 19.30

Sreda, 26. oktobra:

Zagreb: 20.30 Proslava 70 letnice obstoja hrvaškega pev. društva Kolo. 22.40 Plesna glasba. — Milano, Torino, Genova, Trst, Firenze: 20.30 Operetni prenos. — Barcelona: 21.10 Radio orkester. 20.00 Igra. — Stuttgart: 19.30 »Egipčanska Helena«, opera v 2 dejanjih. 22.20 Knut Hamsun. — Toulouse: 20.30 Harmonike. 20.45 Operetna glasba. 21.00 Simfonični koncert. 21.30 Večerni koncert. 0.05 Angl. glasba. — Berlin: 21.00 Veseloliga. 22.00 Poročila. nato plesna glasba. — Belgrad: 20.30 Prenos iz Zagreba. 22.30 Radio orkester. — Rim: 21.30 »Bis-boccia«, komedija. 22.00 Pester koncert. 22.30 Plesna glasba. — Beromünster: 21.40 Francoska glasba. — Langenberg: 20.00 Zabavna glasba. 21.00 Königsberg. 22.05 Poročila. — Praga: 20.05 Koncert češke filharmonije. 22.20 Jazz. — Dunaj: 20.00 Dunajski večer. 22.15 Poročila. 22.30 Plesna glasba. — Budapest: 22.30 Koncert opernega orkestra.

Nedeljski sport

Šele proti koncu državnega prvenstva smo dobili tista presenečenja, ki napravijo nogomet za negotovo igro in ki so pozročili, da je nastalo pravilo: žoga je okrogla. Po prvih neodločenih igrah za državno prvenstvo, sta bila BSK in Concordia favorita za finale. Da si bo pa Concordija priborila pot v finale z tako zmago nad Jugoslavijo, tega pač nihče ni pričakoval. V zadnjih letih je prošlo nedeljo belgrajska Jugoslavija doživela gotovo svoj najtežji poraz, celo tik pred zaželenim ciljem. Od začetka prvenstva je večina prijateljev nogometa računala, da bo letošnji prvak Jugoslavija. Toda Concordia je zadala prvaku Belgrada občutljiv poraz v zadnjem hipu. S 6:1 je zmagala Concordia. Jugoslavija je bila proti energični igri Concordie brez moči in je samo gledala, kako so zagrebški »zelenici« igrali. Igrali pa tako, da so presenetili celo one, ki so računali z zmago svojih ljubimcev. Nič boljše ni bilo z drugim zastopnikom Belgrada, BSK. Tega je Hajduk pred 12.000 gledalci gladko porazil s 5:0. BSK je samo gledal kako Hajduk igra. Pa naj še kdo reče, da bo v tej in tej igri izid tak in tak. Igra se 90 minut in v teh se dogode včasih nemogoče stvari. V finalu se srečata kot že tolikokrat zastopnika Zagreba in Splita. Zastopnika teh dveh mest sta torej naša najboljša kluba. Za finalne igre vlada že danes izredno zanimanje. Poset bo gotovo rekorden.

Pa tudi naše domače prvenstvo ni brez senzacije. Ilija je gladko porazila izborno Svobodo, ki je letos dosegla celo vrsto lepih rezultatov proti vodilnim klubom. Rezultat 8:1 je zelo prepričevalen, čeprav so bili redki, ki so računali z zmago Ilije, ki je še vedno v nestalni formi. Močno oslABLJENO Primorje je proti Železničarjem v Mariboru rešilo eno točko, rezultat 2:2 je uspeh. Primorje je moralo v Maribor s številnimi rezervami. Maribor je počival. Rapid, tretji zastopnik Maribora, se mora še boriti za vstop v podvezino ligo. Prvo igro, ki jo je moral igrati v Čakovcu je odločil v svojo korist. Rezultat 5:2 je boljši od rezultatov obeh vodilnih, ki sta zmagala samo z enim golom difference. Rezultat je bil s 4:0 postavljeno že v prvem polčasu. Po zadnjih dveh rezultatih bi sodili, da je Rapid v izredni formi in vsekakor spada v ligo. Z njim bomo gotovo dosti pridobili. Slovan je moral v Celu zopet priznati premoč Celja s 1:0. Toda ti dve kvalifikacijski igri ne bosta brez protestov. Čakovec se bo pritožil, ker je baje Rapid zabil gol iz ofsida in, da je bil g. Ochs slab. Stališče LPN ne bo težko. Igra se razveljavi samo, ako je sodnik očitno kršil pravila nogometne igre. Iz ofsida je padlo že nešteto golov, ki so res odločali o prvenstvu.

Tudi drugorazredni klubi so imeli svoje igre. Grafika je igrala s Hermesom 5:3. Reka je odpravila Svobodo Vič s 15:0. Zadruga je odigrala svojo drugo kvalifikacijsko tekmo, to pot s Sparto in jo gladko premagala s 2:0. Zadruga je v svojih poizkusnih tekmah dokazala, da je klub, ki bo imel še veliko vlogo. Na nekatera mesta spadajo spretnosti in mlajši igralci, pa bo to moštvo prav dobro. Monotone igre drugorazrednih klubov bo gotovo poživela.

Poleg toliko dogodkov na zelenem polju, ne smemo prezeeti tretje seje prvalne Zveze. Za Petrinovičev pokal je šlo. Ne privlačijo nam ga. Izredno jih boli, da smo Slovenci v tako kratkem času v plavanju tako napredovali, da smo postali prvaki v državi. Juniorsko prvenstvo so razveljavili, ker je pred štirimi leti napadno verificiran atlet bil 14 dni starejši in radi tega ni bil več junior, temveč senior. — Radi pomote, ki je bila napravljena (brez zle namere) pred štirimi leti pač nihče ni računal, da si bomo priborili Petrinovičev pokal, so razveljavili prvenstvo. Z večino je lahko razveljavljati, toda kaj bo reklo redno zborovanje, kjer bodo govorili zastopniki klubov, in kaj oblast, bomo še videli. Nailepše je pa to, da je Zveza sama izročila pokal v Karloven, čeprav so funkcionarji vedeli o nastopu seniorja na juniorskem prvenstvu!

LJUBLJANSKO GLEDALIŠČE

DRAMA

Začetek ob 20

Torek, 25. oktobra: LOPEZ. Red A. Sreda, 26. oktobra: GOSPA INGER. Red Sreda. Četrtek, 27. oktobra: Ob 15: ZLOČIN IN KAZEN. Dijaška predstava po globoko znižanih cenah. Izven.

Repriza Bartolove drame »Lopez« bo v torek dne 25. t. m. za red A.

OPERA

Začetek ob 20

Torek, 25. oktobra: HLAPEC JERNEJ. Red C. Sreda, 26. oktobra: Zaprto.

MARIBORSKO GLEDALIŠČE

Torek, 25. oktobra ob 20: DVE NEVESTI. Red A. Sreda, 26. oktobra: Zaprto. Četrtek, 27. oktobra ob 20: FRIDERIKA. Ab. C.

Naznanila

Vojni dobrovoljci. Drevi ob 8 je pri »Činko letuc« ustanovni občni zbor zadruge za ustanovitev dobrovoljskega naselja v Ljubljani.

Naše dijaštvo

Akademski pevski zbor ima drevi ob 20 važen članski sestanek, ki je obvezen za vse, za stare in nove člane. Pridite točno! — Odbor.

Sovjetska etnografija

Kako se v Sovjetski Rusiji živi, zvezo le skozi očena: ako pribeže gladni kmetje preko meje ali se vrne kak vojni ujetnik po dolgih letih in neskončnih mukah v domovino. Agitatorji za Sovjete govore seveda drugače: gospodarsko-tehnični napredek na vseh straneh, oživiljanje duhovne kulture, predvsem znanosti, kakor nikoli poprej.

Kaj razumejo Sovjeti pod pojmom znanosti, pa nam odkriva znani dunajski etnolog, profesor dr. W. Koppers v začetnem zvezku »Anthropos« (Letnik XXVII, 1932, zvezek 3/4), ki zasluži, da ga vsaj etnologi pregledamo.

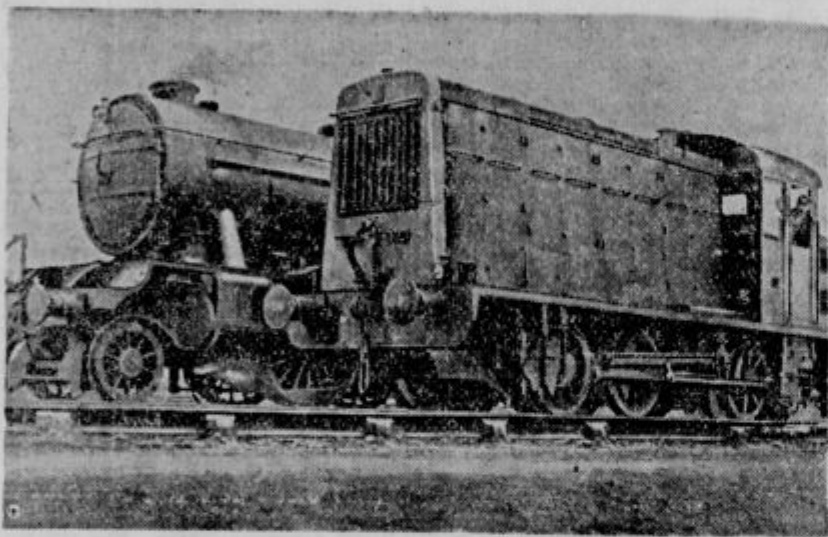
Med raznimi vejami znanosti se je že v carski Rusiji posebno razvilo narodoznanstvo; saj so raztepeni po brezkončni Sibiriji vse od verige centralnoazijskega gorovja pa do iztokov velikih sibirskih rek primitivni narodi s svojimi prastarimi gospodarskimi, socialnimi, pravnimi in religioznimi nazori in običaji; tu žive velike skupine ural-tajskih in paleosibirskih narodov, Turkotatarov, Tunguzov, Jakutov, Burjatov, Samojedov, Čukčev, Korjakov itd. Tu so se caristični etnologi znanstveno poglobili v neusahljivo duhovnost primitivcev. In svetovni učenjaki te stroke so jim priznali velika znanstvena dela. Današnje narodoslovno delo pa stoji pod strogo sovjetsko kontrolo.

V aprilu 1929 leta so se na državni akademiji v Leningradu prvič po vojni zbrali narodopisci Moskve in Leningrada pa postavljali temeljne zaključke za bodoče delo. Že prvi referat, ki ga je imel Preobraženskij, »Uvedba historičnega materializma v etnografijo«, pa je pokazal v pravi luči vse te znanstvenike; naziv »buržoazne etnologije« je spremenil v etnografijo... Dalje: Napraviti se mora čim tesnejša zveza med sovjetsko etnografijo in socialistično sovjetsko gradbo; uvesti kot osnovo in izhodišče etnografski znanosti marksizem s svojim dialektičnim materializmom. Najtesnejše prijateljstvo med etnografijo in sociologijo. Poskusi kulturno-historične šole (F. Graebner, W. Schmidt, W. Koppers) pa se morajo kvalificirati kot stremiljenje »meščanske etnografske znanosti«; potem pa ustvariti na osnovi Marksovega, Engelsovega in Leninovega materializma sovjetsko etnografijo... Neki referent je celo povzdignil glas nad »meščansko etnografsko znanostjo, češ, da je v službi ljudi kapitalističnega svetovnega reda, ki tonevajo v krvi kolonialnih sužnjev. Velika je torej naloga sovjetskih etnografov: čim tesnejša zveza s političnim in proti-

verskim programom sovjetske vlade, točneje: Vse etnografske zbirke in muzeji morajo stopiti v službo vladnih načrtov, in sicer tako, da se prikažejo posamezne narodne kulturne vrednote v Sovjetski Rusiji od najnižje stopnje kulturnega razvoja, do najvišje stopnje, a vse v socialističnem smislu. Etnografski muzeji morajo biti v isti meri, kakor so domovi znanstvenega dela, tudi politično nadahneni zavodi, ki bodo vladi v pomoč pri narodni politiki in protiverski propagandi. V ta namen se morajo po vsej državi prirejati etnografske razstave in organizirati predavanja o etnografiji v tvornicah in delavnicah. »Novi« historično-materialistični nazor v etnografiji se mora poslej povsod oznanjati, posebej še v strokovnih listih, da se bo na ta način populariziral...

Za častnega predsednika je izvolila ta konferenca predsednika komunistične akademije, Prokopskija, a hkrati je poslala »Drugi konferenci marksistično-leninovi raziskovalnih zavodov« brzojav, v katerem pozdravljajo etnografijo Moskve in Leningrada avantgarde sovj. znanstvenih marksistov in jih zagotavljajo, da so stopili v boj proti idealizmu in eklektizmu pa se postavili k metodi dialektičnega materializma. Zaključki teh etnografov so bili razposlani na vse ruske narodoslovce, ki se jih morajo vestno držati.

To je bila rojstvena ura sovjetske materialistične etnografije; ura, v kateri je svobodna znanost postala sužnja praznoglavcev in dekla brutalne politike. — In vendar ni to nič novega. Gre namreč le za »aroliberalni etnološki evolucionizem, katerega je hotel že Engels svojedobno v sociologijo uvesti, a ni te namere dokraja izpeljal. Če pomislimo, da je prav za prav Darwin uvedel teorijo evolucije vsega stvarstva pa to prenesel tudi na etnografijo — in da je med sodobnimi etnografskimi znanstveniki ta teorija že na tleh — tedaj vemo, kako ponavljajo ruski etnografi ono, kar so ostali že zavrgli... Na vzhodu ni torej nič novega... Ostala Evropa sledi namreč kulturno historični šoli. Vidimo pa, kako porabljajo Sovjeti vse v svoje propagandne namene. Sleherna institucija ali posameznik morajo stopiti v službo agitatorstva ali pa se umakniti. Umetnost ali znanost, moški ali ženska — iz vsega mora zveneti le eno: Le v Sovjetih je rešitev človeštva, le tu je Kanaanska dežela...

Prva angleška Diesel-lokomotiva

V Angliji je dana na preizkus prva Diesel-lokomotiva, katero vidimo na sliki poleg navadne parne lokomotive. Nova lokomotiva tehta 40 ton in ima moč 250 PS. Je pa nad pol marke na uro cenejša kot parna lokomotiva v enakem času

Po zaklad...

Pred dnevi se je odpravila ekspedicija posebnih sorte iz Londona v Perzijo. V njej so mladi Londončani, ki so se poskušali po gorah kot alpinisti in nekaj dobičakalnih menažerjev. Cilj potovanja so perzijska gorovja, kjer leže baje v nekem prepadu eloviti zakladi velikega mogula, ki je nekako pred 200 leti z desetimi kamelami in gonjači vred zginit v globočino...

Zgodovina zakladov velikega mogula zveni dokaj zgodbeno. Je pa vendar verjetna. Leta 1736 si je priboril neki turkmenski glavar dostojanstvo perzijskega šaha. Kesneje pa je vodil kot šah Nadir mnogoštevilne in uspešne vojske proti Afganom, Turkom in ostalim narodom. Tri leta kesneje je podvzel celo pohod proti Indiji. Njegova armada je zaslegla Delhi, v katerem je vladal takrat kot veliki mogul velike mohamedanske države Mohamed Šah. Po vpadu šaha Nadirja v Delhi je buknila vstaja med domačini, katero pa je zadušila perzijska vojska. Nato so začele plenitve. Palača mogula je zažarela v plamenu, a prej so odvele del ogromnih zakladov iz nje.

Kar je še ostalo v zakladnicah, je pobral zmagovalni šah in naložil na dromedarje. Med dragocenostmi je bil takrat tudi svetovno znani kohinoor, ki je po dolgih potih postal angleška kraljevska dragotina. Tudi prestol velikega mogula,

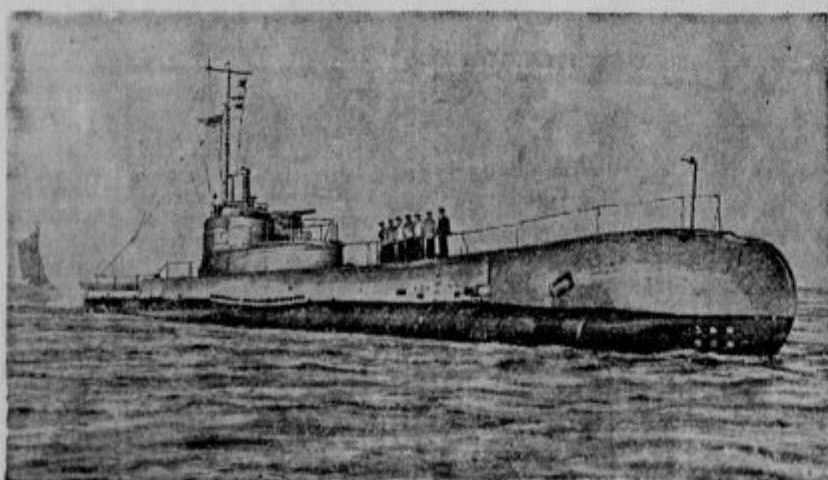
ki je bil ves iz masivnega zlata, a zlato naslonjalo je bilo posejano z biseri, je bil med plenom.

Toda težko naložene karavane, ki so nosile indijske zaklade, so imele spotoma nesrečo. Posebno ena, ki se sploh ni več vrnila v Perzijo. Nastali so menda viharji in zdrknila je deseterica v prepad. Preiskavanja so namreč tako dognala, da je to karavano zajelo v soteskah gorovja Serbas neurje. Dromedarji so podivjali in zgrmeli z dragocenostmi v globočino.

Angleška ekspedicija misli zdaj od prepada do prepada vohati, kje bi ležal zaklad. Hoče se namreč s praviljenimi zakladi iz Perzije vrniti. Toda gorovje Serbas je veliko in ima premnogo prepadov. Morda bo kateri od teh grob pustolovski angleški ekspediciji...

Kako hitro plavajo ribe

Mnogi ljudje se čudijo trditvi, da plavajo ribe v vodi približno z isto brzino kakor lete ptice po zraku. Brzina ptic so že mnogi merili, malo pa jih je merilo brzino rib. Neki Anglež je metal za postrovi kamenje in ugotovil pri tem, da se gibljejo s hitrostjo kakih 45 km na uro. Kolikor večja je riba, toliko hitreje plava. V morju žive ribe, ki drve z brzino do 120 km na uro. Med najhitreje ribe spada som (kit je namreč sesavec).

Nevarni »Sabljač«

Najnovejši angl. U-čoln, katerega so krstili z imenom »Sabljač«, se vrača s 30 urne poskus. vožnje

Angleški duhovniki za razorožitev

Cerkveni voditelji vseh veroizpovedi in sekt v Angliji so se prijavili ministrskemu predsedniku Macdonaldu, pa zahtevali, da se izpolni razorožitvena obljuba, katero so vse velesile dale pred 13 leti v Versaillesu... — Naša slika nam predstavlja cerkvene voditelje z nadškofom iz Canterburyja na čelu (X)

Niccolò Paganini

Dne 27. oktobra bo poteklo 150 let rojstva nesmrtnega mojstra na gosli. Paganini, ki se je rodil v Genui kot sin trgovca, je dosegel po trudapolnem zasebnem studiju na violino tolikšno umetniško popolnost, da je med koncertnimi potovanji po Evropi doživel trijumfe, kakršnih razen Liszta še noben drug glasbeni umetnik ne. Toda živčna in pljučna bolezen ga je zgodaj strla, da se je umaknil iz javnega življenja in v Nizzi podlegel. Svojim sinovom je zapustil premoženje 2 milijonov frankov. Paganini je bil prav tako čudovit umetnik kakor človek. Kakor njegove gosli, tako je imelo tudi njegovo življenje marsikaj skrivnostnega v sebi, zato krožijo o njem razne »čudežne bajke«

„Weimarski duh“

Weimar, mesto nemških pesnikov, je šele pred kratkim obhajal Goethejevo obletnico. A namesto Schillerja in Goetheja vladajo zdaj tudi v turinški prestolnici Hitlerjevi pristaši. Tudi »Weimarski duh«, ki ga tako slavijo vse nemške šolske čitanke, se je popolnoma spremenil. Turinški prosvetni minister Wachtler je imel ta teden javni govor, ki vsebuje med drugim naslednjo dobesedno izjavo: »Nacionalizem mora tvoriti temelj nemške vzgoje. Ta smoter bo dosežen, kadar bo občutil sleherni nemški otrok neprimerno več ljubezni in spoštovanja do navadnega nemškega cestnega pometarja, kakor do največjega angleškega ali ameriškega izumitelja«.

Novi češki ministrski predsednik

Za novega predsednika češkoslovaškega ministristva je bil po odstopu Udržala izvoljen Malypetr

Največja električna svetilka

Največje električne svetilke se ne porabljajo za razsvetljavo stanovanj, ulic in trgov, marveč služijo velikim filmskim tvornicam, katerim so namesto sonca. Filmi se namreč ne dajo zmerom snemati v sončni luči, zato morajo imeti drugo svetlobo, ki pa mora biti ogromna. Velikost ene same take električne svetilke znaša en meter, a rabi 30.000 vatov. Z električnim tokom, ki ga tako močna električna svetilka v eni uri porabi, bi mogel goniti velik avtomobil z električnim motorjem. Prav tako bi mogel napraviti iz te svetilke 55.000 sobnih svetilk. Take luči so seveda jako drage. Amerika jih ima sto, a razdeljene so med razne filmske tovarne.

Se jih je 380 milijonov

Po najnovejših statističnih poročilih je danes 380 milijonov neporočenih žensk na svetu. V prvih poveljnih letih jih je bilo nad 400 milijonov, torej število neporočenk polagoma pada. Statistika tajne ugotavlja, da jemljejo možje v zakon največ one ženske, ki so pod tridesetimi leti. Pa to je v vsakem pogledu razumljivo

Škol in plesalci

Monseigneur Duparc, nadškof Quimperški, je pred meseci, ko je bila kopalška sezija na višku, prepovedal mladini pod pretnjo izobčenja iz Cerkve obisk plesnih dvoran in izvajanje modernih plesov. Bretagno je katoliška dežela, kjer ima duhovščina veliko vpliva. Lastniki zabavišč in godbeniki so kmalu opazili, da je dokaj zmanjšala nadpastirjeva okrožnica njih zaslužke. Zveza poklicnih plesalcev je naposled tožila nadškofa pri sodišču. Njen odvetnik je zahteval, da bi razveljavila oblast okrožnico in navajal odlomke iz svetega pisma v dokaz, da ne nasprotuje ples krščanski pravstvenosti. Vendar se mu ni posrečilo prepričati sodnike. Slednji so priznali, da nima nihče pravice nadškofa ovirati pri izvrševanju nadpastirske dolžnosti. Pritožba zveze poklicnih plesalcev je bila odbita.

Nepismeni Američani

Uradno štetje z dne 1. maja t. l. je ugotovilo, da biva na področju Zedinjenih držav 4.283.753 pisanja in čitanja nevednih ljudi.

Vstali Don Quichote

Servantesovo nesmrtno delo bo zdaj neko francosko filmsko podjetje spravilo na platno. Da bo pa delo v resnici tako, kakor si ga je izmislil španski romanopisec, bo igral Don Quichote svetovno znani filmski pevec Rus Šaljapin, ki ga naša slika kaže na konju

Anekdota. V neki berlinski gostilni, kjer se sestajajo umetniki, se je nekoč hvalil neki znani komponist: »Lahko sem ponosen nase, zakaj rodil sem se istega dne, ko je umrl Rihard Wagner.«

Melanholično vzdihne znani igralec Paul Morgan: »Nesreča nikoli ne pride sama.«

Učitelj: »Povej mi, Janez, kaj mora človek predvsem napraviti, da pride v nebesa?«
»Umreti, gospod učitelj!«

»Mamica, glej, oni gospod pa nima las!«
»Tiho, tiho, Miro, da ne bo slišal.«
»Zakaj? Mar tega gospod še ne ve?«

»Tako lepo vam bom očistil čevlje, da se boste videli v njih.«
»Če to storiš, mali, te postavim za dediča.«

Plačilni promet z Italijo

Odkar je Italija uvedla plačilne omejitve za svoj uvoz iz naše države, se je naš izvoz v Italijo kaj slabo razvijal. Interesirani pa smo bili na tem, da se razmere čimprej uredijo, da ne bi nastal pri izvozu zastoj. Pomisliti je treba, da je bila lani vsa leto naša trgovska bilanca z Italijo aktivna za 706 milij. Din, letos v prvi polovici pa za 195 milij. Din.

Do sedaj smo italijanski uvoz plačevali že od junija meseca na svobodne dinarske račune. Od-

lej pa bo odpadlo nepovoljno dejstvo, da so Italijani za svoj izvoz lahko svobodno razpolagali z dinarji. Ves promet se bo vršil v kliringu, to se pravi, kakor z drugimi državami. V trenutku, ko to pišemo, nam še niso znane podrobnosti, med katerimi je najvažnejši dejavnik, po katerem se bo vršilo obračunavanje. Sklenitev klirinskega sporazuma se bo ugodno poznala v izvozu ter tudi pri tečaju dinarja v inozemstvu.

Borza

Dne 24. oktobra 1932.

Denar

Tečaj Berlina, Bruslja in Curiha so ostali neizpremenjeni. Učvrstili so se Amsterdam, Pariz in Trst, dočim so popustili London, Praga in New York. Odstotek bonifikacije je ostal neizpremenjen: 20 odstotkov.

Ljubljana. Amsterdam 210.13—232.149, Berlin 1362.08—1372.88, Bruselj 798.02—801.90, Curih 1108.35—1113.85, London 193.86—195.46, New York 5706.86—5735.12, Pariz 225.65—226.77, Praga 169.84—170.70, Trst 292.90—295.30.

Promet na zagrebški borzi je znašal brez kompenzacije 51.766 Din.

Curih. Pariz 20.36, London 17.48, New York 516.87, Bruselj 72, Milan 26.47, Madrid 42.40, Amsterdam 208.375, Berlin 123, Stockholm 90.30, Oslo 88.40, Kopenhagen 90.90, Sofija 3.74, Praga 15.325, Varšava 58, Atene 2.075, Carigrad 2.46, Bukarešta 3.07, ...

Vrednostni papirji

Danes je bila tendenca za državne papirje čvrstejša in so bili tečaji večinoma višji kot v soboto. Promet je bil na zagrebški borzi slab in je znašal: vojna škoda 100 kom. in 7% Bler 3000 dol.

Ljubljana. Vojna škoda 170—177, 8% Bler. pos. 40 bl., 7% Bler. pos. 36.50 bl., Ruše 125.

Zagreb. Narodna banka 3700—3800, Priv. agr. banka 208 den., 7% inv. pos. 50 bl., vojna škoda 173—174, 173, 12, 170—175, 8% Bler. pos. 37—39, 7% Bler. pos. 35—36 (35.75, 36, 36.50, 7% posojilo DHB 47 bl.

Belgrad. Narodna banka 3810—3820, Priv. agr. banka 213—214 (214, 213, 7% invest. pos. 50 bl., vojna škoda 175—176 (176, 173, 6% begl. obvez. 31.75—33.75 (32.50), 8% Bler. pos. 40 bl., 7% Bler. pos. 35.50 bl., 7% pos. DHB 42—46.

Dunaj. Podon.-savska-jadr. 64.25, Aussiger Chemische 111, Alpine 12, Trboveljska 20, Rima Muray 23.25.

Žitni trg

Položaj na žitnem trgu je ostal neizpremenjen, ravno tako tudi cene. Privilegirana izvozna družba kupuje vlažiloško blago po 160.

Novi Sad. Koruza bač., srem., garant. 60—62, dec., jan. 63—65, marec, april, maj 81—83, ban., garant. 58—60, srem. nova, sušena, par. šid 72—74, par. Indija 71—73, ladja 68—70, ban. nova, sušena 68—70. Ostalo neizpremenjeno. Tendence neizpremenjena. Promet 58 vagonov.

Budimpešta. Tendence neodrejena. Promet žit. Pšenica okt. 12.74—12.75, zanj. 12.74—12.75, marec 13.64, zanj. 13.64—13.66, rž marec 8.90—8.95, zanj. 8.90—8.92.

Chicago. Pšenica marec 53.50, maj 55, dec. 58.125, koruza marec 30.125, dec. 25.375, oves marec 18.25, dec. 15.875, rž marec 35.625, dec. 31.75.

Winnipeg. Žito okt. 59.25, dec. 60, jan. 54.50.

Živina

Dunajski goveji sejmi. (Poročila tvrdke Edv. Saborsky & Comp., Dunaj.) Pripranih je bilo 2556 goved. iz Jugoslavije 150, na kontumencnem trgu pa je bilo 143 romunskih goved. Cene: volji najboljši 1.75, I. 1.50—1.65, II. 1.10—1.40, III. 0.80—0.90, krave I. 1.0—1.20, II. 0.80—0.90, bik 0.80—1.20, klavna živina 0.50—0.70. Tendence: cene za prvovrstne vole so se zvišale za 5 grošev, ostale cene pa so padle za 5—10 grošev.

Jajca

Kaj je z bonifikacijo pri klirinskem prometu s Švicco? Tako banke kakor tudi časopisi so razglasil razveseljevo vest, da je Narodna banka dovolila počeni s 5. oktobrom t. l. bonifikacijo tudi pri klirinskem prometu s Švicco in Českoslovaško, kakor je to dovolila pri drugih devizah. Posebno jajčnim izvoznikarjem je bila vest dobrodošla, ker je vsled italijanskih deviznih odredb postal izvoz v Italijo nemogoč. Jajčni izvoznikarji so torej začeli pridno izvažati v Švicco.

Ko so prišle devize so izvoznikarji konstatirali, da bonifikacija ni zaračunana. Žadavne reklamacije so ostale dosedaj nerešene tako, da jajčni izvoznikar še danes ne ve, ali se bo ta bonifikacija zaračunala ali ne. V slučaju, da se ta bonifikacija ne bo zaračunala, nastane za jajčne izvoznikarje ogromna škoda. Pa ne samo to, tudi nadaljnji izvoz v Švicco postane ne-

mogoč. Torej v Italijo kakor tudi v Švicco je izvoz nemogoč. Francija ima minimalni kontingent, Nemčija pa minimalno dodelitev deviz. Omeniti pa še moramo, da Narodna banka faktično pri českoslovaškem klirinskem prometu bonifikacijo plača in da tudi naši trgovci, kateri blago iz Švice uvažajo, morajo Narodni banki za švicarske frankne bonifikacijo plačati. Iz tega sledi, da mora cena uvoznim predmetom iz Švice poskočiti, dočim ostanje cene izvoznih predmetov v Švicco na stari višini.

Naše šolske knjige

Dovolite mi, g. urednik, k zadnjemu članku z istim naslovom v »Slovencu« z dne 20. t. m. nekaj pripomb, pojasnil in praktičnih predlogov. Zdi se mi zelo prav, da se je sprožilo naposled prevažno vprašanje naših šolskih knjig. Če pomislimo, s kakšno skrbjo drugod dograjojo svojo šolo, se moramo naravnost čuditi, da jo mi tako brezbrizno prepuščamo slučajju. V teku 13 let samostojne narodne srednje šole si nismo priborili še nikake stalne osnove v pouku, nismo dobili še skoraj nikakih po enotnem sistemu stremeljih učnih knjig, čeprav nam je po najrazličnejših naključjih narasla kopica šolskih knjig čez glavo. Profesorsko društvo, ki je pred in med vojsko razumelo svoje dolžnosti tudi še preko borbe za gmoletni položaj svojih članov, je v novih razmerah odpovedalo in v pogledu kulturno pedagoških potreb ni vršilo svoje važne dolžnosti. Tako smo zašli v čudno zmedo, iz katere ne vidimo izhoda. Skrajni čas je torej, da se nekaj ukrene.

Pisec zadnjega članka ima pred očmi predvsem denarno stran učbenikov. Jezi se nad prehitrim menjavanjem učbenikov, kar je prvi vzrok, da so šolske knjige drage. Ima povsem prav, le vzroka ne sme iskati v samovolji šol in piscev, marveč v menjavanju učnega načrta. Kot profesor pisec pač ve, da se šola mora ravnati po predpisnem učnem načrtu, ki se pri nas pogosto menja. Zadržati izprememba pred tremi leti je bila tako bistvena, da so mnoge knjige izgubile svojo uporabnost in so bile za uspešen pouk nujno potrebne druge. Zato je očitke prepogostega menjanja učnih knjig treba nasloviti drugam. Samo nekaj primerov. Letos je izšla nova francoska, vadnica za I. razred, Marsikdo od starejšev se bo ogorčeno vpraševal čemu. In vendar je bila potrebna. Sturmovna vadnica je dobra, a vendar v prvi šoli zelo težko uporabna, ker je bila prvotno pisana za tretji razred, kesneje nekoliko popravljena za drugega, a je za prvega odločno pretežka; zato je bilo zelo težko učiti po njej in so bili uspehi slabi, dočim se nova izvrstno obnaša v praktični uporabi v I. razredu. Prav slinilo je z Bezjakovo nemško vadnico, ki je bila sestavljena za I. razred, a se po novem učnem načrtu prične s poukom nemščine šele v III. razredu. Le težko bo uporabna taka knjiga, ker ne ustreza ne snovno ne metodično zahtevam tretjega razreda. Pippenbacherjeva prva latinska vadnica je tako zgostena in strpana, da je morda uporabna za 5. razred realnih gimnazij, a je prvošolcu na klasični gimnaziji tako trd oreh, da marsikdo onemogoči uspeh. Takih primerov bi lahko naštel še več, a naj v ponazoritev svoje trditve ostanem le pri teh. Sledi pa iz povedanega brez dvoma dvoje: šolski uspeh je v veliki meri odvisen od dobre knjige; dobre šolske knjige morajo biti priročne učnim načrtom in dijakovi kapaciteti.

Pisec zadnjega članka se po nepotrebnem razburja nad preveliko strogoštvom oblasti v predpisovanju šolskih knjig. Saj smo pred kratkim dobili odlok, ki naravnost prepoveduje vsakršno enotno predpisovanje učbenikov, ker so dovoljeni vsi, ki so odobreni za določni predmet. Tako bi bil članek lahko kar zadovoljen, a kaj naj počne učitelj, če imajo dijaki za isti predmet najrazličnejše knjige, je drugo vprašanje. Če so dovoljene vse, potem je pač profesorjeva dolžnost, da se ne drži nobene, marveč razlaga po svoje, in v tem primeru dijakovi knjige sploh ne potrebuje. Kakšni bodo uspehi, to je seveda drugo vprašanje. Kakor je svoboda lepa, ima svoje meje, preko katere postaja anarhija in razdor.

Članek se dalje jezi nad založniki in pisatelji, zakaj ne poskrbe, da bi bile knjige pravočasno odobrene in natisnjene. Tudi ta očitke je naslovljen na napačno mesto, zakaj mnogokrat so take moči povsem izven kompetence omenjenih činiteljev. Učne knjige, ki so letos mogle v promet šele po začetku šole, so bile po Prosvetnem svetu sprejete že v juniju, a odobrene šele 28. avgusta. Tudi je lahko reči, naj se ne uvajajo učbeniki, ki v začetku šolskega leta še niso v prometu, a težje je to storiti, ker bi sicer ostali dijaki sploh brez učbenika. Slovenska čitanka, ki govori o njej članek, je že nad 14 dni v prometu, in je ni bilo mogoče nadomestiti z drugo, zakaj Westrova je za drugi razred pošla; mimo grede povedano, si za nekaj časa ni nikjer laže pomagati ko prav pri slovensčini, kjer lahko porabijo čas za skupno branje, pri katerem naj se dijak vadi dojemanja s samim poslušanjem; take vaje so hudo potrebne, ker se dijak sicer preveč navadi le optičnega jezikovnega

Heliodont

ie najpopolnejša pasta za zobel Napravi zobe snežno-bele in osvežuje usta. — Cena Din 5.— po tubi.

Divji kostanj in oreh

Spominjamo se še, da so naši mestni in podeželski vrtnarji pred 30 leti vodili veliko propagando za sajenje divjih kostanjev, kar pričajo še danes stari kostanjevi veterani, katerim pa se ne godi več tako dobro kot nekdaj. Sekira, žaga in starost ovira njih obstanek ali bolje rečeno narasčaj. Mislim, da ga ni danes vrtnarja ali drevesničarja, ki bi se vzgojeval to nadlogo. Od divjega kostanja nimamo nobene koristi razven sence, ki jo lahko povsod najdemo. Pomislimo in računajmo, koliko orehovitih dreves in koliko trpežnega orehovega sadu bi lahko pridelala samo naša banovina, ako bi se pred 30 leti posadilo toliko orehovih sadik kot žalibog ravno divjih kostanjev.

Izgubo, ki jo trpi kmet in država (cestni nasadi) gre v težke milijone, treba je v roko vzeti sumo svetinik in papir. Skrbimo, da bodo v bodoče naši drevedarji in državne ceste obsejane z orehi. Ob državnih in banovinskih cestah ne bo potreba v zimskem času več postavljati kolov in raznih pripraj (kazipot), da bo voznik ali potnik našel cestna tla. Vse to naj nadomesti oreh, ki bo dal trajno in neskončno večletno markacijo cesti v zimskem času. Banovinska vinarska in sadjarska šola v Mariboru se je tudi naveličala dobrot kostanjevega drevedara. Ali ni danes lepši sedanjí drevedar, ki naravnost tuju že od daleč kaže vzor skrbnega gospodarstva.

Oreh in oreh pa ni vseeno! Skrbeti in vedeti moramo radi gospodarske važnosti, zlasti radi standardizacije v produkciji za širjenje tankolupnatih, polnojedrnatih, debeleplodnih domačih orehov. Več tisoč enoletnih orehovih sadik odgovarjajoče vrste ima to jesen za oddajo okr. kmetijski referent Prevalje. Narčiča pa sprejemajo tudi ostali okr. kmetijski referenti dravske banovine. Prvovrstne sadike stanejo komad 2 Din, II. vrste 1 Din franko Prevalje.

Tezauriranje žitaric

Pod tem naslovom pišejo »Novosti« o novem pojavu na našem tržišču, namreč, da so dovozi žitaric na trg zelo majhni (o tem tudi stalno poročamo pri žitnem trgu) in da kmeti drži koruzo doma. Na drugi strani pa kupujejo po Vojvodini in Sremu koruzo tudi zdravniki, advokati, lekarnarji, da ne govorimo tudi o vaških trgovcih. Vsi kupujejo koruzo in čakajo na razčiščenje položaja. »Novosti« priporočajo ukrepe proti temu nezdružnemu tezauriranju, da bi se lahko razvil izvoz.

*

Nemško združništvo v naši državi je kaj lopo organizirano. Njegova osrednja organizacija je »Agraria«, kmetijska osrednja zadruga v Novem Sadu, ki je imela v nedeljo občni zbor. Iz poslovnega poročila posnemamo, da je število zadrug članic naraslo od 125 na 135, število posameznikov pa je padlo od 235 na 175, deloma radi pristopa posameznikov k zadrugam. Lastna sredstva zveze znašajo 0.36 milijonov. Nadalje posnemamo iz poročila, da je poslovanje z umetnimi gnojili padlo in je zveza prodala le 205 vagonov (1930 314 vagonov). Pač pa so narasli posli s krmiili, katerih je bilo prodanih 37 vagonov. Ves promet je znatno narasel in je lani znašal 4.831 vagonov, v vrednosti 80.2 milijonov, od tega pšenica 3.997 vagonov za 71 milijonov. Bilančna vsota zveze je narasla od 12.5 na 28 milijonov dinarjev. Poslovni prebitke za 1931 znaša 0.09 milijonov dinarjev. Zveza je v najužjih stikih z Osrednjo kmetijsko posojilno blagajno, pri kateri je osredotočen denarni promet nemških zadrug v državi.

Zonetna uvedba trgovine z delnicami na zagrebški borzi. Kakor poročajo zagrebški listi, se je uprava zagrebške borze pisмено obrnila od vseh podjetij, ki kotirajo na zagrebški borzi, z vprašanjem, kakšno stališče zavzemajo do zoneetne uvedbe trgovine z delnicami bank in industrij na zagrebški borzi. Kajti namena je, da se v začetku novembra zopet uvede trgovina z delnicami na zagrebški borzi. Pripominjamo, da gre tudi za delnice privatnih bank, ker se vsi trgovane z delnicami Narodne banke in Privilegirane agrarne banke že sedej.

Lorna Doone

Roman iz Exmoora

Medtem je dospel Karli do zadnje hiše. Stopl sem za drevo in opazil, kako so se duri koče odprle in se je Karver Doone prikazal gologlav in le napol obleden s svetilko v roki na pragu.

»Kdo rogovili ponoči okoli moje hiše?« je zarohnel s hripavim glasom. »Če je kak fantalin, ki zalezuje dekleta, mu bom pošteno prerešetal kosti za njegovo nadležnost.«

»Menda bi vsa zala dekleta rad imel zase,« je odgovoril Karli s smehom. »Mi mladi fantalini naj bi se pe zadovoljili s starimi škafkami, kajne?«

»Da bi jih rad imel zase, ka-li? Saj jih tudi bom,« je zamrmral nereseč jezno. »In prav kmalu, zanesi se name. Veš kaj, Karli, če še enkrat zagledam tvoj mlčni obraz tamkaj, boš zletel na glavo v reko, zapomni si to.«

»Bomo videli, Karver, če ne bo to presegalo tvoje moči. Kakor je videti, nisi nocoj dobre volje. Posodi mi svojo svetilko in daj mi kozareček žganja, če ga imaš.«

»Kaj si pa storil s svojo svetilko? Sreča zate, da nisem nocoj na straži.«

»Velika sava je stržala mimo mene in Phelpsa, ko sva bila na straži pri topu, pa mi je izbila s svojimi krili loč iz rok.«

»Ta je pa lepa, Karli. Bomo videli jutri, koliko je resnice na tem. Zlaj pa glej, da se pobebeš! Tu imaš svojo razbito svetilko, pa izgini. Vsi pošteni ljudje te spijo.«

»Čemu pa ne spiš ti potemtatem? Ha, sem li zaslužil vsaj kozareček žganja?«

»Preveč ga je imal v glavi. Proč, moje strp-

Karver je mlademu ponočnjaku pred nosom zaloputnil vrata, na kar se je ta jezno odpravil nazaj na svoje mesto. Ko je stopal mimo mene, sem slišal, kako je mrmral skozi zobe:

»Gorje nam vsem, ko postane ta nereseč naš glavni. Niti kapljice žlahtne krvi ni v njem, niti sledu gostoljubnosti in prijaznosti. Najrajši bi obrnil hrbet vsaj ničvredni sodrgi, toda zaradi deklet ne morem storiti tega.«

S prekipajočim srcem sem kmalu nato stal pod oknom Lorne in sem potihoma zašepetal njeno ime. Stal sem pa v senci, da me ni bilo videti. Enonadstropna hiša je imela na zapadni strani samo dve okni. Dooni so bili svoje hiše zgradili sami, da ne bi nihče vedel, kako so urejene. Okna zanje so pa večidel pokradli pri okoliških kmetih. Vprav v trenutku, ko sem hotel vdrgliti poklicati Lorno, sem zaslišal klic straže, da sem se od strahu zdrznil. Opazila me je straža na zapadni pečini.

»Kdo je tam? Odzovi se! Ena, dve — sicer bom streljal.«

V mesečini sem videl proti meni obrnjeno cev puške, oddaljeno komaj petdeset vatlov. Straža je že našla dve, a jaz si v obupu nisem vedel pomoči. Nehote sem pričel požvižgavati melodijo, ki sem jo bil slišal od Karlija. Od strahu mi je pohajala sapa. Toda žudo! Na moje veliko presenečenje se je straža umaknila, spustila puško proti tlom in me službeno pozdravila. Oh, to je bila najlepša vseh melodij!

Kakor sem pozneje zvedel, je bila ona melodija Karverjeva lozinka in Karli je hotel z njo priklicati Lorno k oknu. Stražnik me je torej smatral za Karverja in se je umaknil s pečine, ker se mu je zdelo nevarno, motiti vasovalca. Bil sem mu tembolj hvaležen, ko sem sprevidel, da

mi je izkazal še drugo veliko uslugo. S svojim klicem je namreč prestrašil Lorno, ki je plaho stopila k oknu in narahlo odgnila zaveso. Ker je bilo vse tiho in mirno, se je naslonila na okno, se zagledala v daljavo in žalostno ihtela.

»O Lorna, ali me ne poznaš?« aem ji zašepetal iz teme. Ko je slišala nepričakovani glas, je hotela naglo zapreti okno, toda hitro sem stopil proti njej in prijel za oknico.

»John,« je vzklila presenečeno. »Ti tukaj — ali si ob pamet?«

»Malone res,« sem odvrnil, »od same skrbi zate. Ker nisem dobil nobenega sporočila, sem moral sam priti semkaj. Saj si me nedvomno pričakovala?«

»No, malo sem res mislila, da boš nemara — Ali vidiš to železno okrižje v oknu, John?«

»Seveda. Drugače se gotovo ne bi zadovoljil samo s tvojo ročico. Podaj mi še drugo roko, dušica. O Lorna, kaj se je zgodilo?«

Dala mi je še drugo roko in obe sem pritisnil na svoje prsi.

»Oh, John, preveč se bom morala jokati, če boš tako ravnal z menoj. Saj veš, da se ne moreva poročiti, vse nama je napoti. Samo nesrečo bi ti prinesla. Obljubi mi, da ne boš več mislil name.«

»Ali mi hočeš tudi ti obljubiti to?«

»Da, če zahtevaš; potem bova pa morala poskušati svojo obljubo tudi držati.«

»Bog ne daj, dušica,« sem vzklilil iz vsega srca, »kaj takega ne smeva poskušati. Prizadevaja si rajši še bolj, da se čim prej vzameva. Ostaniva si zvesta, pa naju ne bo moglo nič ločiti. Toda, povej mi, čemu so te zaprli tukaj kakor v ječo? Čemu mi nisi dala nobenega znaka? Ali te ded več ne ščiti? Ti li proti kaka nevarnosti?«

dojemanja in izgublja smisel za živo besedo.

Nedostaki, ki jih članek navaja, so resnični. In obžalovanja vredni, a po mojem trdnem prepričanju nikakor najvažnejši. Prav gotovo je, da kvaliteta knjige nujno zviša ceno, a da nisem v ljan trživotni kvaliteto knjige njeni ceni. Zemljepisne, naravoslovne in deloma zgodovinske mnogokrat naravnost zahtevajo ilustracije kot ponazorilo. Slovenske čitanke bi morale imeti umetniške priloge, da si dijak ob njih brusi okus za likovno umetnost, da se navaja na pravilno gledanje umetnine. Ravno tako mi je jasno, da mora biti šolska knjiga dostojno opremljena, ker sicer v dijaku ne vzbuja pravega spoštovanja in ljubezni do knjige. Če navaja članek cene nekaterim obširnim knjigam, mora povsotovati, da jo rabi za več let. Če n. pr. razbiješ Lanx saturo na 6 let, kakor jo rabiš na klasični od 3. do 8. razreda, dobiš 6 knjižic, katerih vsaka posamezna bi stala najmanj 20 Din. Ali se knjiga s tem poceni? S tem pa seveda ne moram zagovarjati visokih cen pri nekaterih knjigah, čeprav je po vsem povedanem jasno, da založništva veliko tvegajo.

Najvažnejše vprašanje pri šolskih knjigah je zame v tem: Kako ustvariti čim prej kar se da dobre in porabne učbenike za vse predmete. Tu objavljam nekaj čisto konkretnih predlogov, ki naj bi jih odločilni činitelji vpoštevali in čim prej uresničili. Iz prakse mi je najprej z vsa gotovostjo jasno, da mora biti učbenik plod intenzivnega skupnega dela več ljudi iste stroke. Samo tako je mogoče, da postane knjiga res izraz nekih skupnih želj in izkušenj, ne pa enega samega človeka. Najprej si morajo knjigo nadrobno načrtati po snovi, cilju in metodi, potem si snov porazdeliti v obdelavo in končno vse na sejah skupno predelati od stavka do stavka. Koliko subjektivnega se bo izločilo, koliko pojmov in definicij natančneje določilo, metodično izboljšalo. Druga zahteva bi bila, da morajo biti knjige jezikovno enotne, za kar naj bi skrbel nalašč za to postavljen odbor strokovnjakov, ki naj se ne bi menjal prepogosto.

Kdo naj vse to organizira? Vsekako kaka strokovna organizacija, ki ima opravka s šolo, morda najbolje Profesorsko društvo. Naj se osnuje odsek, ki bo po sistemu skrbel za našo šolsko knjigo in tako odpravil zmedo, ki raste iz leta v leto. Samo tako, se mi zdi, bi mogli priti do res smotrene pouka in dobrih šolskih knjig.

J. Solar.

Monografija o časopisju Južne Srbije

V Skoplju je izšla drobna (96 strani) brošura z naslovom: »Prilozi za istoriju štampe u Staroj Srbiji i Makedoniji 1871—1912.«, katere pisec je Petar Mitropan. On je tudi urednik znane skopljanske književne revije, ki že nekaj let z dobrim uspehom izhaja v Skoplju (»Južni pregled«). Kljub temu, da Mitropan ni domačin, ampak po svetovni vojni doseljen Rus, se je življal v naše razmere in se poleg svojega profesorskega dela zelo pridno znanstveno udejstvuje. To svojo študijo o južnosrbskem časopisju od začetkov do balkanske vojne je prvotno v nadaljevanjih objavljval v »Južnem pregledu«. V monografiji obravnava časopise: »Prizren«, »Carigradski glasnik«, »Vardar«, »Socialistička zora«, »Srpska škola« in kolektor »Golube«. Semintja bi se dalo o posameznem časopisu še kaj važnejšega povedati, vendar je Mitropanova študija v celoti sprejemljiva in dobrodošla. Doslej o tem predmetu še nihče ni izčrpno razpravljaval. Mitropan je uvidel in izrazil pomen, ki ga je imel srbski tisk v Južni Srbiji pod turškim gospodstvom. Označil ga je kot borbo za jezik, katerega ni nihče priznava, za ohranitev narodne zavesti in končno kot borbo za politične pravice Srbov pod Turki, t. j. za borbo proti suženstvu. Brošura velja samo 10 dinarjev.

T. P.

FOTOAPARATE

svetovnih tvrdk Zeiss-Ikon, Rodenstock, Voigtlander, Welta, Certo itd ima vedno v zalogi

fotoodd. Jugoslovanske knjigarne v Ljubljani Zahtevajte cenik!

»Ubogi ded mi je težko obolel in njegovi dnevi so šteti. Svetnik Doone in njegov sin imata sedaj svo oblast v rokah in od strahu pred njima se ne upam iz hiše. Ni še dolgo temu, ko sem ti hotela dati znamenje, toda Karver me je zasačil in komaj sem mu odpelala. Tudi Gwenny ne sme več iz naše doline, potemtatem ti nisem mogla poslati sporočila. Misel, da me boš morda zaradi tega smatral za nezvesto, me je silno bolela. Ako mi ded umrje, se ne bodo zlikovci na nikogar več ozirali in jim bom izročena na milost in nemilost. Toda, kaj govorim sedaj o sebi, namesto da bi se spominjala ubovega starca, ki mu ob smrtni postelji noben sin ne stoji ob strani in ne bo nobena hčerka potolačila solze za njim.«

»Saj ima toliko sinov, kako da se nobeden ne briga zanj?«

»Ne vem. Mojega deda ni lahko razumeti: vedno so se ga bolj bali, kakor ga ljubili. Še danes se je silno znesel nad svetnikom Doonom in smo imeli pravi vihar v hiši. Toda ti se ne smeš diti muditi tukaj, John. Preveč si predzren in presebično je od mene, da te tu zadržujem. Glej, neka senca je zdajle smuknila mimo, kaj je le bilo?«

»Oh, netopir! Rfota menda okoli in si išče družice. Kako bi mogel od tebe, ko tako trepečeš, Lorna?«

»Moraš, moraš; umrla bi, če bi ti kaj hudega storili. Tiho, nekakšen šum slišim. Bržkone je stara strežnica, ki jo je ded poslal pone. Skrij se, hitro!«

Bila je pa le Gwenny Karfax, mala Lornina služabnica. Prišla je k oknu in Lorna naju je predstavila.

»Le dobro ga poglej, Gwenny,« ji je velofa Lorna, »to je oni »dečko«, kakor ga nazivaš; že zdavnaj vaju bi bila rada seznanila.«

MALI OGLASI

V malih oglaših velja vsaka beseda Din 1.—; ženitovanjski oglesi Din 2.—. Najmanjši znesek za mali oglas Din 10.—. Mali oglaš se plačuje tako pri naročilu. — Pri oglaših reklamnega značaja se računa enokolonska 3 mm visoka petlinna vrstica po Din 250. Za pismene odgovore glede malih oglasov treba priložiti znamko.

Službe iščejo

Dobra kuharica
za vse išče samostojno mesto. Cenjene ponudbe pod »Tudi na deželo« št. 15.486 na upravo »Slov.« v Mariboru. (a)

Vajenci

Učenka
se sprejme k strojnemu pletenju. Naslov v upravi »Slovenca« št. 15.457. (v)

Službo dade

Mlad natak
(pikolo) se sprejme. Ponudbe naj se pošljejo na kavarno in restavracijo »Veliki Kaptol«, Sisek. b

Sprejemem pletilo
ki bi samostojno vse vodila. Poizve se: Poljanski nasip 12/II, vrata 12. (b)

Sprejememo

tri dobre strojne ščipalce (Maschinen-Zwicker) za civilno delo. Zaslugek v akordu do 1000 Din tedensko. Ponudbe z označbo dosedanje prakse na naslov: Fabrike obuča »Boston« d. d., Beograd, Kr. Aleksandra 174. (b)

Zastopnika

stalnega, z 8000 Din kavcije za množinski vpeljan predmet, takoj sprejemem. Ponudbe na upravo »Slovenca« pod »Eksistenca 8« št. 15.478. (b)

Denar

Vrednostne papirje
vseh vrst, tu- in inozemske, obveznice, založnice, srečke in hranilne knjižice vseh denarnih zavodov kupujemo in prodajamo. M. Jankole komanditna družba, Ljubljana, Selenburgova ulica 6/II. Telefon 30-52. (d)

Posojila

od 100.000 do 5.000.000 Din iščemo za 1. hipoteke — eventualno tudi v hranilnih knjižicah. Cenjene ponudbe na: M. Jankole, komanditna družba — Ljubljana, Selenburgova ul. 6/II. Telefon 30-52. d

Novo podjetje

dobičkanosno, ustanovim v Zagrebu po ameriškem in angleškem vzorcu, kakršnega dosedaj se ni v državi. Za Zagreb prava senzacija. V izdajo vabim štiri agilne in vestne gospode ali dame z malim kapitalom. Ponudbe na upravo »Slovenca« pod »Stalno in 100% dobiček« 15.471. d

Pouk

Učni tečajji
francoščine, angleščine, nemščine, ruščine, italijanščine. Uspeh zamenjen. Miklošičeva cesta 7/II. — od 18 do 20. (u)

Stanovanja

ODDAJO:
Pristopajte
k Društvu stanovanjskih najemnikov — Ljubljana, Vegova ulica 8. (o)

Prazno sobo

oddam na Mirju blizu Obrtne šole mirni, solidni osebi Naslov v upravi »Slovenca« pod števil. 14.395 (c)

Sobo in kuhinjo

s pritliklinami oddam. Val. Vodnikova 15, Zelenja jama. (c)

Trisobno stanovanje

s celim komfortom — se odda za 1. december v novi hiši. — Poizve se v upravi »Slovenca« pod št. 15.483. (c)

Vnajem

ODDAJO:
Buffet
oddam spretni, kavcije zmožni gospodični ali gospej na račun. Nastop takoj. Ponudbe pod »Gotočina 10.000« št. 15.475 na upravo »Slovenca«. (p)

Glasba

Fin radio aparat

zamenjam za pianino, kratak klavir ali pisalni stroj. — Naslov v upravi »Slovenca« št. 15.458. (g)

Pohištvo

Spalnico

hrastovo pleskano, poceni prodam. Goljar, mizarstvo, Gosposvetska 13 — dv. črščice. (s)

Inserati

v »Slovencu«

imajo največji uspeh

Posestva

Droben oglaš v »Slovencu«
posestvo ti hitro prodaja; če že ne z gotovim denarjem pač kupca ti s knjižico da.

Posestvo naprodaj

Zupan, Podkraj 36, Zagorje. (p)

Pritlično hišo

prodam pri Rogški Slatini, oddaljeno od zdravilišča 8 minut. Informacije pri Spoljar, Rogška Slatina. (p)

Posestvo

na Plodernici, 10 minut od okrajne ceste Maribor—Cmurek, zidana hiša št. 9 z obokano kletjo in stiskalnico, vinograd s cepljenim nasadom, sadonosnik, travnik, njive, gozd, skupna izmera 13 orolov, naprodaj po ugodni ceni. Hipotečna obremenitev 40.000 Din. Kupci se naj oglašijo pri lastnikih Fekonja Janezu in Tereziji v Metavi št. 25 ali v pisarni odvetnikov dr. L. Mühleisen in dr. E. Kupnik, Maribor, Sedna št. 14. (p)

Kupimo

Moško kolo
kupim. Naslov v upravi »Slovenca« št. 15.450. (k)

Zlato

stare zlatnine kupujemo. M. Jankole, komanditna družba, Ljubljana, Selenburgova 6/II. Telefon št. 30-52 (k)

Vsakovrstno

zlato kupuje

po najvišjih cenah CERNE, juvelir Ljubljana, Wolfova ulica št. 3

Čitajte in širite

»Slovenca«!

Prodamo

Če avto svoj stari prodajaš
a! motorja bi znebil se rad. brž kupcev ti mnogo prižene Slovencev najmanjši inserat

Volna, svila, bombaž

stalno v bogati izbiri v vseh vrstah. za strojno pletenje in ročna dela po najnižjih cenah pri tvrdki Karl Prelog, Ljubljana — Zidovska ul. in Stari trg.

Fige

suhe, prvovrstne, dalmatinske, nudim franko na dom po 40 Din za 5 kg; večje količine franko vagon Split po 4.50 Din za kg čiste teže. Figino marmelado po 55 Din za 5 kg. Petar Vrsalović, Selca — otok Brač. (l)

115 Din

1 m² žaganih bukovih drv prvovrstnih franko hiša nudi Velepič, Sv. Jerneja cesta 25 Telefon 27-08 (l)

Nogavice, rokavice,

robce, perilo, torbice, kravate
nizke cene samo pri PETELINC-u

Ljubljana, ob vodi blizu Prešernovega spomenika.

Kontekcija — moda!

Narceneški nakup Anton Presker, Sv. Petra cesta št. 14, Ljubljana (l)

ŠTAJERSKA JABOLKA

prispela. Prodaja

Gospodarska zveza

v Ljubljani

Purice, kokoške,

piščance, pitane, zaklane in očiščene, 5 kg 76 Din, 10 kg 150 Din, razpošilja franco naročnik G. Drechsler, Tuzla. (l)

Vsem cenj. avto lastnikom si dovoljujemo vljudno naznaniti, da smo prevzeli glavno zalogo

SEMPERIT-PNEUMATIKE

za osebne in tovarne automobile, kakor tudi za motorna kolesa, ter lahko postrežemo z vsemi dimenzijami v različnih izvedbah

GENERAL-AUTO, zastopstvo OPEL in BLITZ avtomobilov

Ljubljana, Dunajska cesta št. 36

Obrt

Krušno moko in ržen

vedno sveže.

kupite zelo ugodno pri A. VOLK, LJUBLJANA

Realleva cesta 84

Precizna delavnica za popravilo

visokovrstnih ur

delo odpravlja pri garanciji

ANTON KATJUS

Ljubljana, Miklošičeva

DRVA IN PREMOG

pri Iv. Schumi

Dolenjska cesta

Telefon št. 2951

Sirite »Slovenca«!

Zajčeve čevlje iz Žirov

prodaja tvrdka Cadež & Komp. družba z ome. z.

LJUBLJANA, Miklošičeva cesta

(palača „Grafika“)

O GLEJTE SI ZALOGO!

POZOR!

Prvovrstna ljutomerska vina!

Domača prvovrstna in pristna ljutomerska vina ter izborna topla in mrzla jedila nudi vsem novo otvorjena

restavracija „MESTO LJUTOMER“

v MARIBORU, Vetrinjska ulica 3

Za obilen obisk se priporoča

ALOJZ ŠTIBLER

Pliše

za plašče, kupite poceni v

Trpinovem bazarju

v Mariboru, Vetrinjska 15.

Ing. FRANC in EMILJA VREČKO sporočata v svojem

ter v imenu svojih otrok EDITE in ALFREDA prežalostno vest, da je njih iskreno ljubljena hčerka, oziroma sestra

Margot

dne 24. oktobra mirno umrla. — Pogreb nepozabne ljubljenske bo v torek 25. oktobra ob 4 popoldne iz hiše žalosti, Zgornja Šiška, Celovška cesta št. 200, na pokopališče v Dravljah.

V Ljubljani, dne 24. oktobra 1932.

Po dolgem trpljenju je nepričakovano umrl naš iskreno ljubljani soprog, oče, brat, itd., gospod

Aleksander Mattanovich

polkovnik v pokoj.

Pogreb nepozabnega bo v torek 25. oktobra ob 4 popoldne od hiše žalosti, Dunajska cesta št. 67, na pokopališče k Sv. Križu.

Njegov spomin bo živel vedno med nami!

Prosimo za tiho sožalje!

V Ljubljani, dne 24. oktobra 1932.

ŽALUJOČI OSTALI.

Brez posebnega obvestila. Mestni pogrebni zavod.

Naj ljubljena soproga in mati, gospa

Lucija Kratina roj. Litar

gostilničarka in posestnica

je danes ob pol 24, previdena s svetimi zakramenti, nenadoma v Gospodu zaspala.

Pogreb nepozabne pokojnice bo v torek 25. oktobra ob 16 iz hiše žalosti, Ormoška cesta 7, na mestno pokopališče.

Sveta maša zadušnica se bo brala v sredo 26. oktobra ob 8 zjutraj v minoritski cerkvi.

Ptuj, dne 23. oktobra 1932.

FRANC KRADINA, soprog.

GRETA, OTTI, FRANC in KARL, otroci.

Umrl je naš ljubi, dobri soprog, atek in brat, gospod

Fran Milčinski

svetnik stola sedmorice v pokoju,
odvetnik in pisatelj

Pogreb bo v sredo, dne 26. oktobra 1932 ob 4 popoldne izpred mrtvašnice Stara pot št. 2 na pokopališče k Sv. Križu.

Ljubljana, dne 24. oktobra 1932.

Žalujejo rodine:

Milčinski, Krejči, Arko